

05

September 2007
Årgang 143

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

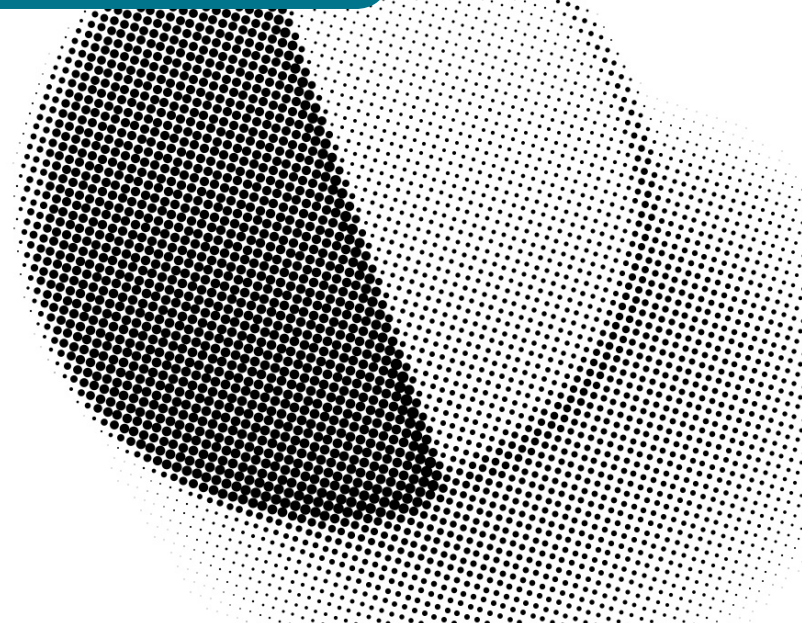
Tema | Tjenestedeling

Hovedet koldt og hjertet varmt

Manden er kvindens hoved

– Eller hvad?

Kvindelige forkyndere i LM?

indhold;

leder

02 Hovedet koldt og hjertet varmt

tema

04 Er Bibelen klar i spørgsmålet om tjenestedeling?

08 Kvindelige forkyndere i LM?

14 "På Herrens velsignelse beror alt"

18 Manden er kvindens hoved
– Eller hvad?

22 Evas dagbog

andre artikler

23 Tekstkritik og Det nye Testamente

horisont

26 Du er dig og du duer...?

27 Dansk Oase
– en økumenisk bevægelse

28 Lærediskussioner og postmodernitet

kristus i mosebøgerne

29 Syndens dybde og nådens magt

bøger

33 Guide til kristendom

34 Drømmen om den frie vilje

35 Jesus & Apokryferne

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement 225 kr.

Unge under uddannelse 130 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

d1m@d1m.dk

www.d1m.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, projektleder (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsleder, København
(redaktionssekretær)

Mikkel Vigilius, bibelskolelærer, Hillerød

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Hovedet koldt og hjertet varmt

AF FLEMMING BAK POULSEN

Vi kender det godt. Midt i en opkørt diskussion blev tingene sagt både højere og hårdere, end der egentlig var grund til. Hjernen kørte så hurtigt rundt i de vante tankebaner, at jeg ikke kunne se tingene fra andre vinkler end min egen, og den gav jeg temmelig tydeligt udtryk for. Senere meldte ordet fra Ordsp 17,27 sig: "Den, der sparer på sine ord, har kundskab, den, der holder hovedet koldt, er en forstandig mand."

Når hovedet brænder varmt

Også i en kristen sammenhæng kan hovedet blive varmt – ja decideret overophedet. F.eks. kan en god og vigtig optagethed af at bevare den sunde lære fejludvikle sig og blive til rethaverisk diskussionslyst. Lidenskaben, passionen, stiger fra hjertet (hvor den hører til) til hovedet (hvor den er ødelæggende). En hjertevarm sandhedskærlighed bliver til en rigid insisteren på, at netop mine vurderinger er de eneste rette – og der levnes ikke en millimeter plads til anderledestænkende og -troende. Når hjertets varme lidenskab stiger til hovedet, er der ikke langt til tanketyrraniet. Men også på en anden måde er det vigtigt at holde hovedet koldt. Det er når følelser begynder at blive til argumenter. Det er problematisk, når der går sympati i tankebanerne – for sympati hører til i hjertet. Det kan f.eks. følelsesmæssigt være vanskeligt at fastholde Bibelens tale om fortabelsen, når nære venner eller

familie lever i oprør mod evangeliet – eller hvis man "blot" har kærlighed til sit ufrelste medmenneske. Men, uanset hvor stærkt vi kan føle det, er det ikke en farbar vej at lave om på læren for at få bedre plads til følelserne. Hvis vi lader de følelsesmæssige argumenter tage over, er der risiko for, at tankegangen kortsluttes og sandheden brænder sammen.

Begge disse to typer varme – lidenskabens og sympatiens – hører til i hjertet. Og når de mangler der, bliver hjertet lunkent eller koldt.

Når hjertet bliver afkølet

Det kolde, lukkede hjerte mangler sympati for medmennesket – og er samtidig lukket for Guds tiltale. De to ting hører nemlig sammen.

Hebræerbrevets forfatter skriver i 3,12-14: "Se til, brødre, at der aldrig i nogen af jer skal være et ondt, vantro hjerte, så der sker frafald fra den levende Gud, men forman hinanden hver dag, så længe der er noget, der hedder 'i dag', for at ingen af jer skal blive forhærdet ved syndens bedrag; for vi har del i Kristus, hvis vi indtil det sidste holder urokkeligt fast ved den tillid, vi havde i begyndelsen."

Hvis hjertet har tillid til Gud og del i Kristus, lukkes det samtidig også op for medmennesket.

Når det koger over; En god og vigtig optagethed af at bevare den sunde lære kan fejludvikle sig og blive til rethaverisk diskussionslyst.

Men også det lunkne hjerte – det hjerte der ikke brænder for noget – er på afveje. Det advares vi om i Åb 3,15-16 "Jeg kender dine gerninger, du er hverken kold eller varm. Gid du var enten kold eller varm! Men nu, da du er lunken og hverken varm eller kold, vil jeg udspy dig af min mund."

Og det er virkelig en advarsel vi har brug for at lytte til i vores tid, hvor ligegyldighedens folkesygdom breder sig ind i Guds folk som en ødelæggende pest. Hvor vi dog mangler varme og brændende hjerter i vores land i dag! Hjerter der har været tæt på Jesus – den store varmekilde, som gør hjerter glødende.

Hold hovedet koldt ...

I 2 Tim 4,5 formaner Paulus sin betroede medarbejder Timotheus: "Men du, hold altid hovedet koldt, bær dine lidelser, gør din gerning som evangelist og fuldfør din tjeneste!"

Denne formaning til at "holde hovedet koldt" handler ikke om dyrkelse af kølig logik – som om troen pludselig var omdannet til et tankesystem. Formaningen kan også oversættes: "vær ædruelig under alle forhold" (DO 1948). Formaningen handler mere om at bevare overblikket, være nøgtern i en hektisk og udfordrende situation. I sammenhængen bliver det tydeligt at formaningen handler om at holde fast i den sunde bibelske lære, i mødet med falsk forkyndelse, der kildrer tilhørernes ører og derfor umiddelbart kan virke attraktiv. Guds menighed har brug for mennesker, der er fortrolige med den sunde lære, og derfor kritisk og med køligt hoved kan vurdere de trends, der i dag "kildrer vores ører".

... og hjertet varmt

"Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og

åbnede Skrifterne for os?" (Luk 24,32). Sådan sagde to mænd en gang til hinanden.

Hvordan får man et brændende hjerte? Hvad var deres hemmelighed? Ja, de siger det selv: Jesus havde talt til dem og åbnet Skrifterne for dem. Det er hos ham, vores hjerter bliver varme. Bemærk at det er hjertet, der brænder! Tro er nemlig hjertets overbevisning, ikke forstandens. Derfor takker Paulus også Gud for at menigheden i Rom var blevet "lydige af hjertet" imod den lære de blev indført i (Rom 6,17).

Samtidig

Der er ingen automatik i forholdet imellem et varmt hjerte og et koldt hoved, men de hænger alligevel sammen.

Hvis forstanden er ved at brænde varm, kan det hurtigt medføre at hjertet bliver koldt – overfor dem man nu lader de varme hjernevindinger gå ud over. Jesus advarer også imod at kolde, ligegyldige hjerter bliver konsekvensen, når den sunde lære trænges tilbage (fordi menigheden ikke har holdt hovedet koldt): "Og fordi lovløsheden tager overhånd, skal kærligheden blive kold hos de fleste." (Mat 24,12)

Og omvendt: hvis hjertet er koldt, øges risikoen for at nogen/noget kortslutter og overopheder vores hjerne. Måske kan der også være en tendens til at kompensere for et lunkent hjerte ved at varme hovedet op: Så kan folk i det mindste se lidenskaben, selvom den ikke er helt ægte fra hjertet.

Hold hovedet koldt og hjertet varmt! Det svarer til den spænding imellem sandhed og kærlighed, som Paulus skriver om: "Sandheden tro i kærlighed skal vi i ét og alt vokse op til ham, som er hovedet, Kristus." (Ef 4,15)

Er Bibelen klar i spørgsmålet om tjenestedeling?

AF CLAUS L. MUNK

.....

Spørgsmålet om tjenestedeling mellem mand og kvinde har snart længe været på dagsordenen. Hvad kan/bør kvinder sættes til af opgaver i menigheden, og hvad er forbeholdt mænd at tage vare på?

Herom er meningerne stadig delte. Det overraskende er, at de forskellige meninger ikke følger den sædvanlige opdeling i det kirkelige landskab, nemlig bibelsynet, men at også folk med et klart ønske om at være bibeltro kan have forskellig opfattelse af denne sag.

Hvordan kan det egentlig være? Er Skriften da ikke klar? Hvad er problemet?

Forskellig udlægning af Skriftens ord

De steder i NT, der særligt er i spil i denne forbindelse er:

1 Kor 14,34-39, hvor apostlen Paulus lancerer det såkaldte taleforbud - kvinderne skal tie stille i menighederne. I fortolkningen af disse vers må man så inddrage *1 Kor 11,1-16*, hvor apostlen giver vejledning for det tilsyneladende modsatte, nemlig kvinders bøn og profetisk tale.

Og *1 Tim 2,11-15*, hvor Paulus skriver, at han ikke tillader en kvinde at optræde som lærer, heller ikke at bestemme over sin mand. Det sker med henvisning både til skabelsen: Adam blev skabt først, derefter Eva, og til syndefaldet: kvinden lod sig først forlede til at overtræde Guds bud.

I forbindelse med fortolkningsarbejde indgår der ofte uklare delmomenter, som i næste omgang kan påvirke den endelige

konklusion, som dermed fører til forskellige synspunkter og holdninger, alt efter hvad man vælger at vægte undervejs. Det er også tilfældet her og kan forklare, hvorfor folk med samme grundholdning til Skriften altså kan ende med at se vidt forskelligt på fx kvindelige præster.

Fx vil nogle mene, at der ikke er tale om den samme situation i 1 Kor 11 som i 1 Kor 14, nemlig en menighedssammenhæng - mens andre mener det modsatte. Den sidstnævnte opfattelse vil føre til en mere nuanceret holdning til kvinders tjeneste i menigheden end den første - selv om begge syn indebærer et nej til fx kvindelige præster og prædikanter.

Et andet eksempel: Taleforbudet i 1 Kor 14,35 drejer sig ifølge nogles opfattelse ikke om prædikeembedet, sådan som andre mener, men går på tale i almindelig forstand. Kvinderne forstyrrede simpelt hen ved indbyrdes snak, og det ville Paulus så, at der skulle sættes en stopper for.

Et tredje eksempel: Paulus' anliggende i hans ord til Timotheus i 1 Tim 2,12 om, at han ikke tillader en kvinde at optræde som lærer, er efter nogles opfattelse ikke at forbyde kvindelige ældste (præster), men at hindre vranglære. Derfor skal kvinder undervises i læren, og derfor vil han hindre en ledelsesstruktur og en optræden, som kan misforstås og lede til frafald.

De to sidste opfattelser indebærer et ja til fx kvindelige præster.

Vanskeligheder ved at overføre de bibelske principper på vores situation

Andre årsager til forskelligt syn på kvinders tjeneste i menigheden er problemet med at overføre de bibelske principper fra menighedslivets struktur i oldtiden til en kirke- og organisationsstruktur i vor tid og endegyldigt fastslå, hvad der i dag svarer

til den situation, apostlen skriver ind i. Til det problemområde hører også vanskeligheder ved at indholdsbestemme de forskellige opgavefunktioner, der er tale om i vore dages menighedsliv i folkekirke, frimenigheder og kirkelige organisationer.

Spørgsmålet er legitimt: I hvilken grad kan vi overføre NT's tale om ældste, hyrder, lærere og tilsynsmænd på fx sognepræsten i vor tids folkekirke? En biskop i folkekirken bærer en titel, der er direkte afledet af NT's *episkopos* (tilsynsmand). Men i hvor høj grad er en biskop i folkekirken i dag virkelig tilsynsmand på linje med NT's tilsynsmænd? Måske han/hun snarere fungerer som kontorchef (?).

Tilsvarende kan man spørge: Udøver fx en kredsformand i Luthersk Mission lære- og hyrdeautoritet i praksis? Gør prædikanten i Luthersk Mission? Gør sognepræsten? Er læren ikke fastlagt på forhånd? Det afgørende er jo ikke, hvad man bærer af titel, men hvad der rent faktisk er ens funktion.

Det siger sig selv, at man også her kommer til forskelligt resultat, alt efter om man mener, at en prædikant har en hyrde- og lærerfunktion, eller om man mener, at vedkommende nærmest blot holder frie vidnesbyrd. I det første tilfælde ser man det som en ubibelsk ordning med kvindelige prædikanter (hvis man altså ellers mener, at Skriften siger nej til kvindelige hyrder og lærere). I det andet tilfælde kan man ikke se noget problematisk i det. (Det er derfor, fx Indre Mission kan have kvindelige indremissionærer, og Norsk Luthersk Misjonssamband kan have rejsende kvindelige forkyndere, uden at de dermed mener at handle i strid med Bibelen.)

Dermed er selvfølgelig ikke sagt, at det hele blot er et definitions- og spørgsmål, og at sagen kan klares med lidt definitions- og krumspring. Man må nemlig, som allerede antydet, i næste ➤

Aktuelt; Vi er under et gigantisk pres i retning af, at der ingen forskel er på mand og kvinde, og at begge skal kunne det samme.

.....

omgang spørge: Er det i overensstemmelse med virkeligheden – altså udtryk for praksis – når man siger, at en bestemt opgave ikke er at anse for en hyrde- og lærefunktion? Fx er det vist ikke til at komme uden om, at en sognepræst i folkekirken rent faktisk er leder af en menighed.

Mere nuanceret og differentieret

En tredje kilde til forskellige opfattelser og dermed til forskellige holdninger blandt folk, der ellers deler bibelsyn, er, at virkeligheden ofte ikke er så sort-hvid, som vi i første omgang måske tror. Det gælder også på dette område.

Som nævnt ovenfor vejleder Paulus i 1 Kor 11 om kvinders bøn og profetiske tale, mens han i 1 Kor 14 siger nej til kvinders tale. Medmindre man vil mene, at apostlen modsiger sig selv – og det turde være udelukket for en bibeltro tilgang til teksterne – så må man spørge: Er der tale om hver sit sted eller hvad? Eller er der tale om forskellig slags tale eller hvad?

En grundig undersøgelse af de to steder¹ synes klart at vise, at der begge steder er tale om en menighedssituation, men at der det sidste sted er tale om at optræde som lærer (ligesom i 1 Tim 2), mens der det første sted er tale om anden form for forkyndelsesmæssige bidrag.

Følgerne heraf indebærer den udfordring at lægge til rette for forkyndelsesmæssige bidrag fra kvinder uden dermed at overdrage kvinder funktionen som lærere i menigheden. Vi må med andre ord opgive en firkantet praksis i det kristne arbejde til fordel for en differentieret praksis med forskellige typer tjenester af forkyndelsesmæssig art. Hvilket let får nogle til at tro, at ”nu går vi ind for kvindelige præster og prædikanter”. Og så har vi uroen.

Bibeltro forsøg på at begrunde et ja til kvindelige præster og prædikanter

Det er ikke, fordi det er så let at finde udførlig, velbegrundet og bibeltro argumentation for, at NT ikke siger nej til kvindelige præster og prædikanter, og som klart viser, hvordan og hvorfor uenigheden om dette spørgsmål opstår. De eksempler, vi har været inde på, er forsøg, der synes at måtte opgives ved nærmere undersøgelse. Hvad mening giver det eksempelvis, hvis apostlen begrundede et tidsbestemt forbud (nej til kvindelige lærere i menigheden) med henvisning til blandt andet en tidløs skaberordning?²

Det mest velovervejede synspunkt for et ja til kvindelige præster og prædikanter, som undertegnede er stødt på, er det, som professor Aksel Valen-Sendstad har lagt frem i sin dogmatik, ”Troens fundament”³. Han pointerer her, at der er tale om et ordningsspørgsmål, ikke et grundlæggende etisk forhold. Det drejer sig ikke om et af de ti bud.

Ifølge Valen-Sendstad kan tingene stilles op på følgende måde:

- 1) Lægger man vægten på kefalé-strukturen (manden er kvindens hoved) og underordning som en uforanderlig lov, må det, apostlen siger, forstås som en uforanderlig gyldig forordning for det kristne hjem og den kristne menighed. Manden har det overordnede ansvar begge steder. Altså et nej til kvindelige præster og prædikanter.
- 2) Lægger man vægten på gudsbilledets åbenbaring i Jesus Kristus (kvinden er intet uden manden og manden intet uden kvinden, 1 Kor 11,11), kan apostlens ord opfattes som temporært og kasuelt i den forstand, at menigheden under nye forhold har frihed til at ordne tjenester for Ordet efter bedste overbevisning. Altså et ja til kvindelige præster og prædikanter.

Claus L. Munk f. 1948

Missionsteologisk kandidat. Har arbejdet som landsungdomssekretær, forlagsleder og missionskolelærer, nu forlagsredaktør i LogosMedia. Prædikant i LM siden 1975.

Hertil er at bemærke fra modsat hold: Det er sandt nok, at vi i spørgsmålet om tjenestedeling ikke har at gøre med et af de ti bud. Men ikke desto mindre er der tale om et ret så grundlæggende etisk forhold. Faktisk gør Paulus jo selv opmærksom på, at det, han skriver om kvinders funktion i menigheden, ikke bare er hans egen mening, men et "bud fra Herren" (1 Kor 14,37). I øvrigt må det konstateres, at Aksel Valen-Sendstads udtryksmåde er ganske forsigtig: "kan ... opfattes". Spørgsmålet kan derfor med rette stilles: Er en så skrøbelig basis, som der åbenbart her er tale om, virkelig holdbar nok til at operere på og indrette vigtige tjenester i menigheden efter, herunder til med frimodighed at sige ja til kvindelige præster og prædikanter som fast ordning? (Hvad man kan gøre i en nødsituation, fx i det gamle Østtyskland efter krigen, hvor der var mangel på mænd, er en anden sag.)

Er Skriften ikke klar nok?

Går vi til Skriften med spørgsmålet: "Hvad siger Bibelen om tjenestedeling mellem mand og kvinde?" er det svært at undgå følgende indtryk:

Der er tydeligvis en gudgiven forskel på mandens og kvindens udrustning og dermed også på den funktion, de har hver især i hjem og menighed. Mange af opgaverne kan de begge varetage; men det forhindrer ikke, at der hviler et særligt ansvar på manden. Manden har de bredeste skuldre og skal derfor også bære de tungeste byrder. Han er "hovedet" – ikke for at mele sin egen kage, men med henblik på uselvsk at tjene kvinden og helheden. Ligesom Kristus er menighedens hoved og har brugt den "position" til at give sig selv hen for menigheden og tjene den i ét og alt. Skriften synes således at være klar nok i det grundlæggende. Så

det er nok ikke her, hunden ligger begravet, når vi oplever tingene som temmelig problematiske. (Det er tankevækkende, at liberale teologer over en bred kam ikke er særlig i tvivl om, hvad fx Paulus skriver og mener om kvindelige hyrder og lærere; de afviser blot, at det har gyldighed for os i dag.)

Problemet er måske snarere, at vi i vor tid er under et gigantisk pres i retning af, at der ingen forskel er på mand og kvinde, og at begge skal kunne det samme. Det udfordrer os voldsomt, og vi leder derfor med lys og lygte efter en måde at imødekomme presset på.

Set i det lys er spørgsmålet om tjenestedeling mellem mand og kvinde ikke et perifert og mindre væsentligt spørgsmål. Det er et helt grundlæggende spørgsmål på skabelsens plan. Det gælder intet mindre end Skaberens hensigt med at skabe mennesket i to udgaver: som mand og som kvinde. Og den gør vi vel i at respektere – og kæmpe for.⁴

- 1 Se Lars Johan Danielsen m.fl.: "Fri til teneste", Luther Forlag 1982.
- 2 Se samme.
- 3 Kolon 1996.
- 4 Dette synes at blive bekræftet af en kronik i Berlingske Tidende 29.4.07 af Sørine Godtfredsen, journalist og cand.theol. Heri er hun ærlig nok – selv om hun absolut går ind for kvindelige præster - til at påpege det væsentlige problem, at ikke ret mange af de kvindelige præster, for hende at se, ønsker at optræde som en suveræn autoritet og derfor omformer både selve præsterollen og kirkens forkyndelse (!). "Dermed går en del af myndigheden tabt, og folk får det indtryk, at kristendommen udelukkende er blid og føjelig ..."

Kvindelige forkyndere i LM?

AF PETER OLSEN

.....

Vi har i LM en for restriktiv praksis angående kvindelige talere ved vore møder. Det skyldes ikke nødvendigvis, at vi har en for restriktiv tænkning om emnet, men derimod, at vi af tradition har en for ensporet mødeform. I det følgende vil jeg opridse, hvad Bibelen siger om kvinder, der taler i menigheden, og derefter give forslag til, hvordan det bedre end hidtil vil kunne indarbejdes i vore møder.

Mænds og kvinders tjeneste

Manden er kvindens hoved! Det er en skaberordning, som Gud vil, skal gælde i såvel hjem som menighed. Som en naturlig følge af denne skaberordning – ikke som endnu en regel ved siden af

den – skal en kvinde ikke fungere som lærer i menigheden eller bestemme over manden (1 Tim 2,12).

Men fordi hun er kristen og et fuldgyldigt medlem af menigheden, skal hun tage aktivt del i alle de funktioner, der ikke bringer hende på kant med ovennævnte *hovedstruktur*. Apostlen Peter siger, at enhver af os skal tjene med den nådegave, som vedkommende nu engang har fået. Og så skelner han mellem to overordnede grupper af nådegaver; nemlig tale-nådegaver og tjeneste-nådegaver (1 Pet 4,10-11). Han siger ikke, at mænd har fået tale-nådegaverne, mens kvinder har fået tjeneste-nådegaverne. Det ville da også stride mod NT i øvrigt, der viser os både mænd og kvinder i såvel tale- som tjeneste-funktioner. I ApG 6 møder vi både mænd, der tjener med Guds ord, og mænd, der skal "varetage tjenesten ved bordene" (6,2). Konkret skulle de tage sig af fattigforsorgen. I

Om tjenesten; Kvinder kan udmærket tale opbyggende, formanende og trøstende ord i menighedens forsamling.

1 Tim 3,11 møder vi kvindelige menighedstjenere. Selv om deres opgaver ikke defineres her, er det mest rimeligt at forstå dem som praktiske og prægede af omsorg for mennesker. I 1 Kor 11,5 møder vi kvinder, der beder og taler profetisk i menigheden. Der står ganske vist ikke, at det finder sted ved menighedens sammenkomster, men der må i det mindste være andre mennesker til stede, fordi Paulus definerer profeti som opbyggelig, formanende og trøstende tale til andre mennesker (14,3). Paulus opfordrer samtidig os alle til at stræbe efter de åndelige gaver, men særligt efter at tale profetisk (14,1).

Både mænd og kvinder skal derfor tage sig af såvel praktiske opgaver som opbyggelig, formanende og trøstende tale i menigheden. Paulus ser det som den ideelle situation, hvis alle i forsamlingen opbygger, formaner og trøster hinanden (14,24), og han forventer, at der ved menighedens sammenkomster bliver givet plads for denne tale: "I kan alle komme til at tale profetisk, men én ad gangen; så kan alle belæres og alle formaner" (14,31). Intet tyder på, at denne funktion er begrænset til mændene.

Læretale og profetisk tale

Når vi lærer at skelne mellem *hovedstrukturen* og de konkrete formaninger, der følger af denne, forstår vi også, at det kun er den myndige og autoritative funktion, som Paulus fritager kvinderne for, når han i 14,34-35 siger, at kvinder ikke skal tale i menigheden, men rette eventuelle spørgsmål til deres mænd derhjemme. Profetisk tale er ikke en autoritativ funktion. Derfor kan kvinder udmærket tale opbyggende, formanende og trøstende ord i menighedens forsamling. De må blot være opmærksomme på, at de ikke skal misbruge situationen til at sætte ledelsen på plads eller afgøre lærespørgsmål i menigheden.

NT skelner mellem læretale og profetisk tale. Når menigheden kommer sammen, må der gives plads både til den autoritative og til den ikke-autoritative tale. Den første kategori har at gøre med den systematiske og velforberedte undervisning. Paulus formaner os til at agte særligt på dem, der slider med forkyndelse og undervisning (1 Tim 5,17). Det er slidsomt, dels fordi det skal genomtænkes og forberedes grundigt, og dels fordi det skal sætte ting på plads, som nogle gange er vanskelige og konfliktfyldte. Det svarer til mine erfaringer, når apostlen Peter formaner os mænd til at vise hensyn over for kvinden "som den svagere part" (1 Pet 3,7). Og det gør det nærliggende at sige: Når Guds ord ikke lader kvinder gå ind under byrderne som ledere og lærere, er det frem for alt et hensyn. Gud ved, hvordan han har skabt os, og hvad vi hver især har godt af at bære eller lade være med at bære. Men i praksis kan hensynet næsten blive til undertrykkelse, hvis ikke der gives plads til den anden kategori; nemlig den ikke-autoritative tale.

Hvad er profeti?

Dette har at gøre med begrebet profeti. Opbyggelse, formaning og trøst kan man give sin menighed både gennem lang, velforberedt og programsat undervisning, og man kan midt under menighedens sammenkomst pludselig blive mindet om noget, som der er behov for at få sagt. Paulus skriver: "To eller tre kan tale profetisk, og de andre skal bedømme, hvad de siger. Men får en anden, som sidder der, en åbenbaring, skal den første tie stille, for I kan alle komme til at tale profetisk, men én ad gangen" (1 Kor 14,29-31). Ordene profeti og åbenbaring bruges her synonymt. Når man midt under menighedens sammenkomst bliver mindet om noget, skal man betragte det som en åbenbaring fra Gud; altså en profeti. ➤

Om profetisk tale; Der er normalt ikke tale om, at Gud giver os en hemmelig viden, som vi ellers ikke har adgang til.

Men da ”profeters ånder underordner sig under profeter” (14,32), kan man sagtens tie stille med det, som man er blevet mindet om, hvis det ikke lige passer ind i programmet. Derfor siger Paulus også: ”to eller tre kan tale profetisk” og så ikke flere. Nå jo, hvis hele det pågældende møde er afsat til vidnesbyrd, så kan der måske skaffes plads til mange korte indlæg. Paulus’ pointe er blot, at selv om du har fået det fra Herren, kan du godt tie stille eller eventuelt gemme det til næste gang. Mere mystisk er det ikke. Profeti har som regel ikke noget at gøre med fremtidsprofeti. Der er normalt heller ikke tale om, at Gud giver os en hemmelig viden, som vi ellers ikke har adgang til. Alt dette *kan* Gud gøre, og vi må være åbne for denne mulighed, men det er ikke normalt for ham at gøre det. Ofte vil profeti ’blot’ være dette, at Gud lægger en af os noget på sinde, fordi han vil opbygge, formane eller trøste de andre gennem os. Gud ser, at en eller flere i forsamlingen har brug for noget, og så giver han det gennem dig. Det kan være et vers i Bibelen, som du er blevet glad for, eller en oplevelse i den forgangne uge, der mindede dig om Guds omsorg osv. Normalt er det ikke mere mystisk end som så.

Samtidig ønsker Paulus, at menighedens ledelse skal sætte tid af til disse profetiske budskaber. Man må også meget gerne tilskynde til, at nogen kommer frem med det, som Herren har lagt dem på sinde. Det skal bare styres, begrænses og bedømmes med sikker hånd. Derfor bør en af menighedens ledere være til stede.

Det skal bedømmes

Paulus forventer, at mange af os har noget på hjerte, når vi kommer sammen. Den ene har en salme, en anden har en belæring, én har en åbenbaring, én har tungetale osv. (14,26). Den slags

skal vi give plads til. Det kommer nemlig fra Herren.

Nu betyder denne opremsning selvfølgelig ikke, at der lige netop er *én* og kun *én*, der er blevet mindet om en salme, ligesom kun en enkelt har fået en belæring. Det er heller ikke sikkert, at der *hver gang* er nogen, der er blevet mindet om netop en salme. Men vi må forvente, at der så godt som hver gang er nogen, som Gud har mindet om noget. Gud ønsker nemlig at tale til os på alle disse måder. Han vil ikke, at vi kun skal sidde under den forberedte og autoritative forkyndelse. Vi skal også give plads til det ikke-autoritative vidnesbyrd, der kan opbygge, formane og trøste os.

Til gengæld tyder hele sammenhængen på, at de enkelte ikke-autoritative indlæg normalt vil være ret korte, så der bliver plads til flere. Men det vil nok være klogt at lade en myndig person stå i spidsen for denne vidnesamling. Han skal sikre, at det ikke trækker unødigt ud: ”to eller tre kan tale” (14,29a). Han skal desuden sikre, at der finder en bedømmelse sted: ”de andre skal bedømme” (14,29b). Men vi får ikke at vide, hvordan bedømmelsen skal udfoldes i praksis. Normalt vil der næppe være brug for, at nogen kommenterer det sagte. Noget tyder på, at gudstjenesten i urkirken ud over sang, bøn og tekstlæsning rummede *for det første* en prædiken, *for det andet* en læresamtale i forlængelse af prædikenen og *for det tredje* en mere fri samling med vidnesbyrd. Kvinder tog ikke aktiv del i læresamtalen (1 Kor 14,34f), men derimod i den frie samling.

Både vidnesbyrdene og den autoritative tale skal bedømmes (5 Mos 13,2ff; ApG 17,11). Men læreren eller forkynderen er kaldet, prøvet og indsat med håndspålggelse af de øvrige ledere. Han er altså blevet bedømt på forhånd. Dermed er han en af dem, der har et særligt ansvar for at bedømme det, som de andre siger. Og han ved, at for dette ansvar vil Gud kræve ham til regnskab på

dommedag (Jak 3,1; Luk 12,48). Menigheden har derfor grund til at forvente, at hans ord holder mål. Alligevel bør vi alle sammen dagligt granske Skrifterne for at se, om det forholder sig, som han prædiker.

I øvrigt er der en væsentlig dobbelthed i Paulus' omtale af de korte vidnesbyrd. Han siger: "Men får en anden, som sidder der, en åbenbaring, skal den første tie stille" (1 Kor 14,30). Gud kan altså pludseligt minde os om noget midt under mødet eller gudstjenesten, og dette kalder Paulus en åbenbaring eller en profeti. Men han begynder med at sige: "Når I kommer sammen, har den ene en salme" osv. (14,26). Det viser os, at Gud også kan minde os om noget på forhånd. I så fald kan vi overveje, hvordan vi vil lægge det frem for forsamlingen. Vi kan tænke over både formuleringer og billedbrug, og vi kan skrive det ned på et stykke papir til støtte for hukommelsen.

Der behøver ikke være frie vidnesbyrd ved hver eneste samling, men ligesom vækkelsens liv som noget helt naturligt viser sig i vidnesbyrd, samtale og bøn, sådan kan vidnesbyrd, samtale og bøn også føre til vækkelse. Derfor må vi jævnligt afsætte tid, nogle gange hele mødet, til sådanne vidnesbyrd. *Martin Luther* omtaler "brødrenes indbyrdes samtale og trøst" som et af de nødvendige kendetegn på den sande kirke (*Troens Evangelium. Ord og Sakrament*, Credo forlag 1994 s. 390). Vel finder der megen samtale og trøst sted på tomandshånd, men forsamlingens ledelse må til stadighed sikre, at der både er plads og frimodighed til dette vidnesbyrd i vore forsamlinger. Frimodigheden kan fremmes på flere måder; fx kan man på forhånd bede en, overveje, hvilken sang i *Åndelige Sange & Salmer* som hun holder mest af og så fortælle os andre hvorfor.

Profettjenesten i LM

Hvis vi i LM giver bedre plads til brødrenes og søstrenes indbyrdes opbyggelse, formaning og trøst, vil vi opleve, at nogle, som vi måske ikke troede det om, faktisk har et særdeles godt vidnesbyrd. Vi vil også opleve, at nogle få gang på gang får et sådant vidnesbyrd åbenbaret fra Gud til fælles gavn. Som nævnt kalder Paulus disse åbenbarede vidnesbyrd for 'profetier', men han taler desuden om, at Gud oprejser 'profeter' iblandt os. Der er forskel på at få en profeti og så mere permanent at være profet. Han skriver nemlig, at ikke alle skal være profeter (1 Kor 12,29), selv om vi alle skal stræbe efter at få profetiske vidnesbyrd (14,1). Hvad ligger der i denne forskel?

Jo, Gud ønsker, at vi alle – både kvinder og mænd, både unge og gamle – skal opbygge, formane og trøste hinanden. Men ofte virker han gennem den samme person på samme måde gennem lang tid. Det er vores forventning, når vi fx kalder en mand som prædikant i LM. Vi beder Gud om at virke på en mere permanent måde gennem ham, så den nye prædikant kan være hyrde og lærer hos os i mange år. Men Gud kan også her og nu, pludseligt og forbigående virke med sin nåde på en kristen. Det gælder fx, når Gud pludseligt tilskynder mig til at besøge min nabo, som netop den dag havde særligt behov for mit besøg. Sådant forholder det sig også med profeti. Gud minder snart hr. Jensen og snart fru Hansen om noget, som de skal fortælle menigheden. Der er tale om åbenbaringer, profetier fra Gud selv. Derfor skal ledelsen give plads for sådanne vidnesbyrd. Gør de det, kan de efter nogen tid blive opmærksom på, at fru Hansen har en særlig udrustning fra Gud. Gang på gang har hun fået noget til fælles opbyggelse. Vi må konkludere, at Gud virker profetisk gennem hende – ikke bare af og til, men mere permanent. Derfor ➤

Rent praktisk; Det vil ikke være klogt at bede en kvinde være hovedtaler ved et normalt møde i LM.

giver ledelsen både over for hende og over for menigheden udtryk for den vurdering, at hun har profetiens tjeneste. Derfor vil de gerne bede hende bære noget frem for os andre, så ofte som Gud giver hende noget. Det er et tilfælde, at jeg skriver fru Hansen. Jeg kunne lige så godt have skrevet hr. Jensen. Det skal bare understreges, at Gud for det første ønsker at lægge profetiske vidnesbyrd på alle kristnes læber og at Gud for det andet udruster nogle af disse kristne med en mere permanent tjeneste som profet. Og så ønsker han, at vi skal være opmærksomme på disse udrustninger iblandt os og skabe plads til dem.

Hvis man finder det uheldigt at bruge betegnelsen 'profet' eller 'profetinde' om nogle i forsamlingen, kan man vælge andre betegnelser. I det lille hæfte fra LM's Landsstyrelse *Tjenestedelingen mellem mand og kvinde i menigheden* fra 1996 bruges udtrykket 'vidne-forkyndertjeneste'. Men det er det samme, der er tale om. Personligt er jeg bekymret for, om ikke begrebet 'forkynder' i for høj grad ligner det, vi plejer at kalde vore prædikanter. Der må ikke ske nogen forveksling her. De såkaldt kaldede prædikanter i LM er hyrder og lærere. Profeterne i NT har en vidnetjeneste til opbyggelse, formaning og trøst. Den kvindelige tale-tjeneste i menigheden ligger inden for det, vi læser om profeti.

Når vi giver plads til brødrenes og søstrenes opbyggelse, formaning og trøst i forsamlingen, vil det vise sig, at ikke så få lever sådan med Bibelen og bønnen, at vi blandt dem finder nogle, som vi kan kalde til en fast tjeneste med det profetiske vidnesbyrd.

Det praktiske

De kaldede prædikanter i LM er altså hyrder og lærere. Dobbelbetegnelsen 'hyrder og lærere' dækker i NT over den samme gruppe af mænd. Sammen med de ældste, tilsynsmændene og

forstanderne udgør de menighedens ledelse. I LM's nuværende struktur svarer de sidstnævnte til medlemmer af Afdelingsstyrelsen, Delegeretmødet og Landsstyrelsen. Som en konsekvens af *hovedstrukturen* skal denne gruppe ikke rumme kvinder. Profeterne kan derimod udmærket være både kvinder og mænd. For at skaffe plads til profettjenesten i LM er det til gengæld ikke nok at kalde dem noget andet end prædikanter. Meningen med *hovedstrukturen* er, at kvinder hverken i teori eller i praksis skal fungere som lærere eller bestemme over mænd. Det må fremgå tydeligt også af de ydre former, at det ikke er en lærer, der taler, når den kvindelige profet træder frem! NT giver ikke klare anvisninger for de ydre former, derfor må vi selv lægge os fast på nogle, der tydeligt viser forskellen på lærerens og profetens funktion.

Jeg vil derfor give følgende anbefalinger om det praktiske: Det vil ikke være klogt at bede en kvinde være hovedtaler ved et normalt møde i LM. I stedet kan vi afholde vidnemøder uden prædiken, hvor vi giver ordet til flere, men hvor vi også på forhånd beder den kvindelige profet overveje, om ikke hun kunne sige noget i 10-15 minutter. Paulus siger, at vi kan stræbe efter at tale profetisk (1 Kor 14,1). Vi kan søge efter noget i Guds ord, der kan blive til opbyggelse, formaning eller trøst for de andre. På det grundlag kan vi henstille til hende, at hun læser i Bibelen med bøn til Gud om, at han vil give hende noget til menigheden. Men vi skal ikke lægge os helt fast på nogen tekst eller noget emne, for Gud skal have mulighed for at lægge hende det på sinde, som er i hans sind. Som nævnt ovenfor kan Gud gøre det både under selve mødet og forud for dette. Og når vi taler om den fast kaldede profet, har vi at gøre med en, som Gud meget jævnlige giver åbninger. Derfor kan vi også forvente, at vedkommende får noget

Peter Olsen f. 1963

Cand.teol. 1996. Tidl. lærer og leder på LM's Missionssskole. Fra 2006 ph.d.-studerende ved Københavns Universitet.

til os andre ved det pågældende møde. Vi kan bare ikke være sikre på, hvad hun får. Vi kan derimod godt bede menighedens lærere undervise om en bestemt tekst eller et bestemt emne. De skal udlægge og forklare Bibelens tekster for os. Profeti er ikke udlægning, men en konkret og aktuel anvendelse af Bibelen.

Den forberedte og systematiske undervisning kræver normalt mere tid både i forberedelsen og i fremførelsen. Derfor vil det *for det første* være naturligt, at talens længde viser, om det er en lære-tale eller en profet-tale. Vi *bør for det andet* vise forskellen ved at nøjes med én taler, når det er lære-tale, men til gengæld åbne for flere talere, når det er profeti. Og vi *bør for det tredje* henlægge den profetiske tale til særlige samlinger; fx ved et vidnesamvær efter læretalen eller vi kan reservere det første møde hver måned til profetiske samvær.

Den ovenfor beskrevne *hovedstruktur* er under voldsomt pres i dag. Det gælder også blandt missionsfolk. Vores faldne natur har ikke lyst til at underordne sig. Derfor rummer det beskrevne initiativ en risiko. Så meget desto vigtigere er det, at vi både med vore ord og med vore ydre former viser, at vi tager *hovedstrukturen* helt alvorligt. Samtidig skal vi kun kalde kvinder ind i denne tjeneste, som både tilslutter sig *hovedstrukturen* og forstår at skelne mellem lære-tale og profetisk tale.

Men vi har også behov for at få dette med den gensidige opbygning, formaning og trøst tydeligere frem ved vore møder og gudstjenester. I den udstrækning vi forsømmer noget her, indretter vi os i strid med Bibelen, vi sidder Guds kald overhørigt og vi udelukker os selv fra en velsignelse, som Gud ønsker, at vi skal dele med hinanden.

En kvinde i tjeneste

”På Herrens velsignelse beror alt”

AF LISSY KALLESTRUP

.....

På spørgsmålet om, hvordan det har været for mig som kvinde at stå i en tjeneste i Luthersk Mission, må jeg svare, at det har været en rig opgave, men den har ikke altid været let.

I foråret 1965 – efter at have været elev på LMH – blev jeg lærer i Skærbæk. Det blev en tid, som satte spor i mit liv. Jeg stortrivedes på skolen og i samfundet. Mit hjem var en lille lejlighed i Missionshuset. De ældre venner kappedes om at være hjælpsomme og kærlige mod mig. Jeg boede i lejligheden mod at skulle feje fortov, gøre rent, lave kaffe og sørge for, at der var lunt og godt, når vennerne kom til møde. Men de ældre venner gjorde det meste af arbejdet for mig. Som gamle Mathias sagde: ”Du skal sørge godt for de unge, så hjælper vi dig.” Jeg var vist

aldrig ude at feje hverken skidt eller sne fra fortovet, det klarede Mathias.

Mange af mine højskolekammerater kom på besøg, og efterhånden var vi mange, der mødtes både til ungdomsmøder, åbent hus og for at læse af Øivind Andersens bog: *Livets brød*. Vækkelsens ånd besøgte os, og en del unge mennesker blev glade for Jesus. Under et bedemøde på knæ var der en ung som bad flg.: ”Jesus, giv Lissy kærlighedens nådegave til de unge.” Det gav et sæt mig! Jeg glemmer aldrig dette bedemøde, men der skete noget, der fik afgørende betydning for mig.

Kilderne

Det har ofte undret mig, at jeg har fået lov til at fortælle elever og unge mennesker om Jesus, for jeg er ikke så lærd, jeg har bare

Svar på bøn; Når jeg så stod over for mennesker, var min oplevelse ofte, at Gud overøste mig med en frimodighed, som jeg bestemt ikke havde på forhånd.

en ganske almindelig lærereksamen. Men måske netop dette har gjort, at jeg har været meget afhængig af at læse meget i Guds ord og bede. Ja, jeg har også måttet minde andre om at bede for mig, for jeg har ofte syntes, at jeg fik betroet opgaver, der var for vanskelige for mig. Men når jeg så stod over for mennesker, var min oplevelse ofte, at Gud overøste mig med en frimodighed, som jeg bestemt ikke havde på forhånd. Jo, der var jo nogle, som bad om, at jeg måtte få nåde og visdom til at pege på Guds lam! To skriftsteder, som mine forbedere ofte er blevet konfronteret med, når jeg har spurgt om forbøn, er: Sl 127,1 og Joh 3,27-30. "På Herrens velsignelse beror alt," har jeg brændt ind i træ, så jeg hver dag bliver mindet om dette.

Skatte i mørket

Da jeg var ung, var min bøn meget ofte: "*Giv mig dit ømme frelsersind for slægtens sorg og harm, luk mig i dine smerter ind, og gør mig stærk og varm*". Den bøn har jeg ikke så godt magtet at bede i de senere år, og ofte synger jeg ikke med, når andre synger denne missionssang, fordi tilværelsen ikke bare har været let for mig, uden at jeg har lyst til at komme for meget ind på det. Men jeg tror, at alle kristne får lov til at se, at der er mørke tråde vævet ind i deres liv. Gud har haft en lektie at lære mig, når jeg skulle igennem nogle snævre passager. Samtidig erfarede jeg, at han gik med gennem dem med sit: "Frygt ikke!" (jf. Es 43,1-2). Jeg tror, at det er vigtigt, at vi – som tror på Jesus – gør os det klart, at der er skatte gemt i mørket, som Gud ikke kan give os, når solen skinner fra en skyfri himmel (jf. Es 45,2-3).

Selv om jeg med årene er blevet meget bevidst om, at alt må gives mig, så har det alligevel følttes meget svært at blive gjort opmærksom på af andre, at jeg ikke skulle tale til unge. Her rører jeg ved

det, som har kostet mange tårer. Jeg er blevet bedt om at skrive om, hvad der har været svært ved at stå i en tjeneste, "sårende bemærkninger fra nogle i menigheden" er nævnt i oplægget, og det er nu slet ikke så enkelt at gøre dette, for jeg vil så gerne opmuntre mit eget køn til at forkynde evangeliet for den opvoksende slægt. Der er i dag et virkelig stort behov for kvinder, der vil gå ind i en tjeneste. Jeg tænker ikke mindst på, at mange unge i dag har brug for kvinder, som vil vidne om Jesus. Kvinderne skal bestemt ikke gå ind på det, som er mandens område, det vil ikke bringe velsignelse med sig. Det læremæssige og hyrdeansvaret, har Gud lagt over til manden. Selv synes jeg, at det er befriende, at vi som kvinder må være fri for dette. Men i stedet for at være kritisk, så er der en mulighed for at give en opmuntring, jf. hvad de ældre gjorde i Skærbæk, da de gjorde det muligt for mig at gøre lidt for de unge.

Mine frustrationer i tjenesten har jeg måttet vælte over på Jesus. Jeg har selvfølgelig – som nævnt – skullet bruge megen tid på at læse Guds ord og bede. Og så har jeg mest bedt for de mennesker, der ikke var glade for mig. Det har gjort mig fri for bitterhed imod modstanderne. Og så har jeg været meget bevidst om at lære bibelord udenad. Der har Øivind Andersen og Hans Erik Nissen været mine forbilleder.

Men modstanden i tjenesten har givet mig himmellængsel, og det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg glæder mig til at være sammen med min "brudgom", som altid har rejst mig op, når jeg er faldet i synd. Anfægtelsestider har været forfærdelige – men lærerige! Jeg var nok aldrig kommet til Fjellhaug Bibelskole, hvis jeg ikke havde oplevet, at Jesus var blevet væk. I begyndelsen, da jeg var i Oslo, var det umuligt at synge med på *Salige vished, Jesus er min*. Det var en frygtelig smerte! Men Gud har lært mig igennem

Vigtigt; Vi mangler kvindelige sjælesørgere. Det skal ikke være nogle, der har så meget grimt at sige om andre.

anfægtelsens mørke, at jeg skal være mild og tålmodig imod dem, som tvivler (2 Kor 1,2-3).

Kaldet

Min gamle veninde, Inger, på 93 år, som gik hjem til hvilen hos Jesus sidste år, var i mange år min specielle forbeder og sjælesørgere. Når jeg var ved at opgive – fordi jeg ikke syntes, at Gud kunne være tjent med at have et så dårligt redskab som mig, som bestandig så på mig selv i stedet for Jesus, og hvor synden klæbede ved i ord, tanker og handling – kunne hun finde på at sige: "Du skal, der er brug for dig!" Og var der en, som vidste om, at jeg var en stor en synder – og desværre stadig er – så var det Inger, for hende havde jeg ofte måttet skrive for.

Her har jeg noget vigtigt på hjerte: Vi mangler kvindelige sjælesørgere. Det skal ikke være nogle, der har så meget grimt at sige om andre. De skal kunne holde tæt, for sjælesørgere får nogle "skraldespande" hældt ud, og det må gå med dem i graven. Jeg ved om mennesker, der i mange år gik med noget tungt i bagagen, fordi et menneske, de havde betroet sig til, havde været en "si." Unge mennesker går let i baglås – i værste fald fortabt – på grund af sladder!

For en del år siden spurgte jeg en fra Landsstyrelsen, om man ikke kunne opfordre nogle af vore prædikanter til at tage deres koner med, når de var ude for at prædike. Mand og kone skulle så evt. sidde i hvert sit lokale et par timer efter, at forsamlingen var gået, og der kunne på den måde være lejlighed til at søge hjælp. I dag, hvor der er mange ægteskaber i krise, tror jeg, det kunne være værdifuldt, at der var et ægtepar, som man kunne tale med. Og ingen skulle have at vide, hvem der havde bedt om hjælp, fordi den søgende ofte ikke ønsker, at andre i menigheden skal blive

klar over, at der er problemer. Nogle ønsker ikke, at de mennesker, man skal møde i forsamlingen igen uge efter uge, skal kende til ens problemer. Jeg er i øvrigt ikke klar over, om dette praktiseres nogle steder!

Kvindelig tjeneste – i praksis

Som nævnt er jeg meget overbevist om, at der er opgaver, som er mandens og nogle, som er kvindens. Jeg har faktisk en del gange fået opfordringer til at tale ved missionsuger. Det har jeg konsekvent sagt nej til. Ja en undtagelse har der været nu i dette forår. Jeg blev ringet op, og der blev spurgt, om jeg ville tale en aften i missionsugen. Nej, svarede jeg! Så var der en, der sagde: "Det er de unges aften, vi har valgt, fordi vi ved, at du godt kan lide unge, og de unge ser vi ikke meget til vore møder." Mit svar blev: "Hvis jeg må holde et foredrag om, hvordan det er at være ung og kristen i dag, og at det bliver annonceret sådan, så vil jeg sige ja!" Og sådan blev det! Og så tog jeg fire af mine efterskoleelever med, som sang og vidnede for forsamlingen. Der er andre, der ser anderledes på dette, og det ønsker jeg ikke at diskutere. Det jeg selv er blevet overbevist om ved at læse Guds ord og lytte til udlægninger af Skriften, det må jeg holde mig til. Mine tidligere naboer gennem 8-9 år spurgte mig en gang: "Hvorfor er du ikke blevet præst i stedet for lærer." Mit svar var: "Fordi der står i Bibelen, at en kvinde ikke skal være hyrde for en menighed." De flinke naboer tog stadig pænt imod *Juleneget* hvert år! Hvordan får man kontakten med unge? Ja, jeg har jo været så privilegeret at være lærer i overbygningen i mange år. Og det er ofte tidligere elever, som har bedt mig om at sige noget til juniorer/teenagere, LMU/IMU og KFS. Mange af dem har vel ofte syntes, at jeg var meget gammeldags, når jeg har bedt dem om at

Lissy Kallestrup f. 1937

Læreruddannet 1964. På LMH 1964/65.
Har været lærer på fem forskellige skoler,
senest Solgården, Tarm.

lære et salme/bibelvers udenad til kristendomstimerne; det ved jeg bestemt godt, at mange syntes var rigtig kedeligt: De vidste vel ikke, at jeg tænkte på, at netop disse vers senere i livet kunne blive forklaret af Helligånden. Og jeg har oplevet, at nogle senere har sagt mig tak, fordi de fik lært nogle centrale bibelvers. Når jeg er i kredse blandt børn og unge, så satser jeg næsten altid på, at de får lært et eller et par bibelord udenad. Og jeg siger ofte: "Det gør ikke så meget, at I glemmer, hvad jeg har sagt, bare I husker Ordet, for det kan Ånden forklare for jer, når I har brug for det." Når det gælder kampe, frustrationer i den tjeneste, som jeg har haft, så må jeg nævne manglende tid til at følge noget op. Lad mig nævne to eksempler.

På en konfirmandlejr opdagede jeg, da der skulle siges god nat til to piger, at de ønskede at tro på Jesus, men hvordan? Jeg vidste, at et bibelord kunne løse dem, men turde ikke give dem det, fordi tiden til at følge samtalen op, havde jeg ikke. Det er præsten, der er tilknyttet konfirmandkurset, der har et ansvar her. Så jeg gik til ham og sagde det og spurgte, om han eller hans kone evt. kunne følge det op." Ja", sagde han og gik til værelset. En time senere kom han ind på lærerværelset i strålende humør og sagde: "De er herlig frelst."

En anden gang ringede en ung pige og sagde: "Jeg vil gerne tro på Jesus, men kan ikke finde ud af det med troen, må jeg komme og

besøge dig en weekend, så du kan undervise mig." Det nej, hun fik, plagede mig meget. Men mine elever skulle op til eksamen, og jeg fik min løn for at passe mit arbejde ordentligt. Mange gange tænkte jeg på, hvad lærer Uglem sagde til mig, den dag jeg skulle rejse til Danmark efter bibelskoleopholdet på Fjellhaug: "Du må aldrig have travlt, når nogen trænger til åndelig hjælp."

Gi' det videre!

En mors største missionsmark er hendes børn. Den kvinde, der læser for sine børn af Guds ord, når vel allerlængst. Jeg ved om en kvinde, der har flere børn: Hun beregnede et kvarter ved hver seng, hver aften, og bibelbogen læste hun om og om igen for børnene og gadens børn. En søn sagde ved hendes 50 års fødselsdag: "Mor – dine børn er med på himmelvejen!" På nogle områder har min styrke været, at jeg er single, og derfor, kristne alenepiger: "Der er brug for jer! Og det største, I kan opleve, er at se et menneske gå ind i Guds rige." En pige, som var min elev, sagde engang flg.: Jeg har været på den bedste ungdomslejr nogen sinde, for jeg har fået nåde til at lede et menneske til Jesus."

Til slut: En ung pige kæmpede med anfægtelse i lang tid på grund af, at hun ikke turde stå op for at vidne om Jesus ved ungdomsmøder. En dag fortalte hun glædesstrålende: "Gud har i dag vist mig, at jeg tjener ham ved opvasken." Hun var lys og salt!

Manden er kvindens hoved - Eller hvad?

AF BØRGE HAAHR ANDERSEN

.....

To billeder på manden som hoved

For nogle år siden havde jeg en diskusprolaps, som gjorde, at jeg i mange måneder ikke var i stand til at løfte noget som helst. Jeg husker den første sommerferie efter skaden, hvor jeg sammen med kone og fire børn vandrede ned til stationen. De slæbte på taske og kufferter, og jeg gik tomhændet og med forsigtige, værdige skridt pga. min dårlige ryg. På hovedbanegården følte jeg mig overbegloet. Hvad bildte han sig ind, denne sheik, der overlod al slæb til kone og børn og nøjedes med at holde styr på billetterne? Flere år efter var min ryg helet og sammen med familien var jeg atter på ferie. Denne gang var det en cykelferie. En dag havde vi planlagt at tilbagelægge 110 km, men røg vi ind i en strid nordvestjysk modvind. Efter nogle timers tramp i pedalerne i første gear var vores to drenge, som dengang var 10 og 12 år, ved at miste modet. Sammen med min kone lagde jeg derefter den taktik, at jeg skulle cykle forrest, og med min solide oppakning danne et

læbælte for resten af familien. Min kone skulle cykle bagerst og være den, der holdt øje med drengene, og sørge for at råbe pause, inden de blev for udmattede. Takket være denne arbejdsfordeling lykkedes det os at nå frem og at fuldføre en ekspedition, som vi stadig med en vis stolthed tænker tilbage på. Nu handler denne artikel hverken om mænd med dårlig ryg eller om sommerferieoplevelser. Men om forskellen på mænd og kvinder, som i Bibelen skildres på forskellig måde, men som blandt andet skildres gennem formuleringerne: *Manden er kvindens hoved og kvinden skal underordne sig sin mand*. Mange danskere, missionsfolk eller ej, vil have svært ved at høre disse to sætninger uden at få et billede på nethinden, som ligner det, udenforstående fik af familien Haahr Andersen på hovedbanegården hin sommer. Hvis vi skal være helt ærlige, lægger visse formuleringer i Bibelen så ikke op til et forældet og nedladende kvindesyn, hvor hun er en slags servicemedarbejder for sin mand?

Indrømmet; Jeg har ofte været så presset af omgivelsernes forståelse af, hvad der er politisk korrekt og ukorrekt at mene, at jeg ret og slet ikke har magtet at tilegne mig Guds ords tale på dette punkt.

En bekendelse

Personligt har jeg ofte været så presset af omgivelsernes forståelse af, hvad der er politisk korrekt og ukorrekt at mene, at jeg ret og slet ikke har magtet at tilegne mig Guds ords tale på dette punkt.

Jeg har forsøgt mig med forskellige undvigelsesmanøvrer, fx at putte disse formuleringer i en skuffe, der hed tidsbestemte formaninger. Der er jo vitterligt udsagn i Bibelen, som det ud fra helheden vil være forkert at betragte som almenlydige, fordi de er begrundet i specielle omstændigheder, der ikke er gældende i dag. Problemet var blot, at både formaningerne til manden og til kvinden er begrundet i noget almenlydigt og universelt, nemlig Guds oprindelige skabelse af manden og kvinden som ligeværdige og forskellige på samme tid.

Min næste undvigelsesmanøvre var at tolke ordet *hoved* og ordet *underordne sig*, sådan at det anstødelige på én eller anden måde blev nedtonet. Jeg forklarede dem sådan, at ordene markerede mandens og kvindens forskellighed, uden at jeg kunne redegøre for de nærmere detaljer i det, og jeg fulgte op med de mange citater, der viser, at Bibelen forstår manden og kvinden som ligeværdige i skabelsen og frelsen og varetagelsen af vitale opgaver i hjem og menighed.

Det skulle undre mig, om ikke én læser eller to har samme svagheit. Derfor vil jeg begynde denne artikel – ikke med at udrede, hvem det nu er, der skal underordne sig hvem – men med at minde om det første bud og det grundlæggende kald til os alle om at underordne os under Guds ord og vilje i alle ting, også når der er en uløselig konflikt mellem Guds ord og tidsånden. For i Guds ord lytter vi til vores skaber, som kender mandens og kvindens

natur og væsen indtil de mindste molekyler i vores krop. Han elsker os og vil os det godt, også når han vejleder og formaner og siger noget, vi ikke kan lide at høre.

Hvad Bibelen faktisk siger

For mig at se er det vigtigt at fastholde, at der gennem hele Bibelen er to grundlinjer, som begge må fastholdes og sammenholdes for at få et sandt og dækkende billede af Guds vilje.

a) Den grundlæggende lighed

Skabelsesberetningen siger, at Gud skabte de to køn til at være konge og dronning i hans skabte verden og til at bære hans billede. Både kapitel 1 og 2 understreger de to køns fundamentale lighed og værdighed som bærere af Guds billede og som herskere og erobrere af den verden, som Gud har skabt. Samtidig understreges, at mand og kvinde er grundlæggende forskellige. De er som to poler, der netop via deres forskellighed tiltrækkes af hinanden, og når de forenes i ægteskabets intime fællesskab, opstår en dynamisk enhed, der både omfatter krop og sjæl.

Dette dynamiske samspil mellem mand og kvinde fortsætter uden for Paradiset, om end det som alt andet blev mærket af synd og lidelse og kamp. Kærlighed og egoisme kæmper om dominansen i de nære relationer og i alle andre fællesskaber. Kønnenes dynamiske samspil kæmper side om side med kønnenes kamp og undertrykkelse og nedværdigelse og vold. Bibelen giver en krads og realistisk beskrivelse af, hvor speget tilværelsen er uden for Paradiset.

Da Jesus kom, stadfæstede han i ord og handling det menneskesyn, som er udtrykt i skabelsesberetningen. Han gjorde blandt andet det – meget kontroversielle – at han kaldte kvindelige

Om det at tjene; I et kærlighedsforhold er det et kærlighedssprog, som bekræfter og nærer menneskets værdighed hos både giver og modtager.

disciple, og han fremhævede ofte kvinder som eksempler. Det var for eksempel en kvinde, Maria Magdalene, der først fik det betroede hverv at være vidne til hans opstandelse og sige det videre til de mandlige disciple.

Paulus fortsatte i samme spor. Da han blev omvendt, ændrede han også praksis og syn på kvinden, og i hans breve hører vi igen og igen om kvindelige medarbejdere. Og det var Paulus, der sagde de berømte og kontroversielle ord om, at der i Kristus ikke er forskel på mand og kvinde (Gal 3,27). Dette er en krigserklæring mod al kvindeundertrykkende tale og adfærd, også det misbrug og den undertrykkelse, der har fundet sted i kristendommens navn. Selvom kvindebevægelsen ofte kun har foragt til overs for lydighed mod Bibelen, har den på visse punkter varetaget et ægte bibelsk anliggende ved at kæmpe for kvinders rettigheder. I kampen for værdighed og respekt skal kvinder i hele verden vide, at de har apostlen Paulus på deres side!

b) Den grundlæggende forskellighed

Den grundlæggende forskellighed udtrykkes i skabelsesberetningen med selve betoningen af kønspolariteten og ordparret mand-kvinde og Adam-Eva. I deres forskellighed skal de to køn supplere hinanden, så de sammen danner en helhed. Forskelligheden udtrykkes blandt andet i sætningen, at Adam søgte en *hjælper*, som svarede til ham. Ordet *hjælper* bruges ofte i Salmernes bog om Gud, som er menneskets *hjælper*. At kvinden er mandens *hjælper* er altså ikke et nedvurderende udtryk om kvinden, men en måde at sige på, at en kvinde er skabt med en *hjælperdrift* i sig, og når hun retter den mod sin mand, bliver hun bekræftet i sin identitet som kvinde.

NT udfolder denne tanke ved at fremhæve manden som kvindens

hoved, og at kvinden skal *underordne sig* sin mand. Både ordet *hoved* og ordet *underordne sig* kan bruges i den sociale og politiske verden. I den sammenhæng betyder ordet hoved fyrste eller konge, og ordet *underordne sig* kan bruges om soldater, der skal indordne sig under deres overordnede. Når Bibelen bruger disse to betegnelser til at beskrive forskelligheden mellem mand og kvinde, så anvendes det altid til at beskrive kærlighedsrelationer og ikke magtrelationer. Det er væsentligt for at få deres præcise betydning frem, og også for at komme ud over den måde, disse udtryk er blevet misbrugt på op gennem historien.

At manden er kvindens hoved indebærer, at han har et særligt ansvar og en lederfunktion i ægteskabet. Gud har skabt ham med denne særlige funktion som en del af hans mandighed, for at han kan hengive sig i kærlighed til sin hustru med Jesu egen tjeneste og lidelse som forbillede. At kvinden er mandens *hjælper* indebærer, at hun skal *underordne sig* og tjene sin ægtefælle. Hun er nemlig skabt med en *hjælperdrift* i sig, og ligesom hun bliver bekræftet i sin identitet som moder, når hun plejer sit barn, sådan bliver hun bekræftet i sin identitet som kvinde, når hun retter sin *hjælperdrift* mod sin mand. Der ligger ikke noget nedværdigende i ordene at tjene og at *underordne sig*. Tjeneste er et ligeværdigt forhold, når den, der tjener, selv ønsker det og gør det for at opfylde sit eget behov for at tjene. I et magtforhold kan det at tjene og hjælpe være noget nedværdigende og ydmygende. Men i et kærlighedsforhold er det et kærlighedssprog, som bekræfter og nærer menneskets værdighed hos både giver og modtager. Manden og kvinden er på den måde skruet sådan sammen af deres skaber, at de i deres kønsforskellighed kompletterer hinanden, sådan at de sammen danner en helhed. Ikke ved at gøre sig så ens som mulig, men ved at udfolde deres forskellighed efter de

Børge Haahr Andersen f. 1956

Cand.teol. 1986. Rektor på Dansk Bibel Institut.

Tidligere sognepræst i Emdrup, København.

Forfatter til en række bøger; de senest udkomne er:

Ægte[fælles]skab og Evangeliet i livets overgange

bibelske pejlemærker, som er nævnt ovenfor. Uden for Paradiset er heller ikke dette nære samspil mellem to mennesker uden disharmoni. Selvoptagethed, magtkamp, sårethed og meget andet vil hele tiden spolere og true fællesskabet. Alligevel kommer vi på det sociale plan ikke tættere på skaberens oprindelige harmoni og helhed, end når kærlighedens fællesskab mellem mand og kvinde får lov at udfolde sig efter disse bibelske principper.

Mandens særlige ansvar i hjem og menighed

Ifølge Guds ord har jeg som mand i mit ægteskab et særligt ansvar for at få min familie til at trives. Jeg er det åndelige overhoved i mit hjem og har et særligt ansvar for, at Guds ord og bøn kommer til at præge vores familieliv. Jeg er også det menneskelige overhoved, og det betyder, at jeg har et særligt ansvar for min kone og mine børns trivsel. Heldigvis er jeg ikke alene om at bære det ansvar, for Gud har givet mig kvinden i mit liv som min hjælper og utrættelige støtte.

Denne hovedfunktion misbruges, hvis jeg gør mig til en hustran eller sheik, som resten af familien skal tjene og varte op. Tværtimod udfordrer mit særlige ansvar mig til at gå forrest med at ofre mig for, at vores familiære fællesskab kan trives. Hvis vinden er imod, er det min særlige opgave at stille mig forrest og være en beskytter og et læsted for resten af familien.

Den kristne menighed har det tilfælles med den kristne familie, at den er bundet sammen ikke af magt, men af kærlighed. Den består af mænd og kvinder, som er Jesu ligeværdige disciple, og begge køn er kaldet til at finde deres plads og nådegave i helheden, sådan at de med deres forskelligheder i køn, nådegaver og psyke kan tjene hinanden og have et organisk samspil, medspil

og modspil i forhold til hinanden. Men af respekt for mandens og kvindens forskellighed som hoved og som hjælper er der ifølge NT én funktion, som kun manden kan varetage, nemlig at lære i menigheden, dvs. prædike og undervise i Guds ord. Gør en kvinde det, så bryder hun med den skaberordning, som manden og kvinden er undergivet, og brud med Guds vilje og ordninger har altid konsekvenser for den enkelte og for menighederne.

Som mand skal jeg tjene og hengive mig til menighedens fællesskab med Jesus selv som forbillede og stille mig til rådighed med de nådegaver, som Gud har givet mig. Er det nådegaven til at forkynde og lære menigheden, så ved jeg ud fra de bibelske formaninger, at det er i overensstemmelse med min identitet som mand, at jeg går ind i dette kald. Også at jeg tager det særlige ansvar og den særlige byrde på mig, at en hyrde og lærer i menigheden altid står forrest, når tidsåndens protest og foragt mod Guds ord slår igennem.

Kvindens særlige ansvar i hjem og menighed

Det kræver en helhjertet indsats af begge køn at få et hjem og et ægteskab til at fungere. Kvinden har en særlig opgave i at varetage sin funktion i dette teamwork ved at leve sin hjælper- og tjenerfunktion ud. Hun skal ikke forsøge at overtage mandens særlige ansvar som leder og overhoved, men skal netop underordne sig og respektere det særlige kald, Gud har givet hendes mand og derved udnytte det læsted, mandens særlige opgaver efterlader til hende. Ved at støtte og hjælpe ham bliver de ikke hinandens modpol og konkurrenter, men kan samarbejde som et team og supplere hinanden i det dynamiske kærlighedsfællesskab, Gud har sat dem i.

Evas dagbog

AF DITTE OLSEN

I menigheden skal kvinden stille sig til rådighed for fællesskab med de nådegaver, Gud har givet hende. Hun skal ikke forvises eller forvise sig selv til køkkenet og kaffestuen og hun skal heller ikke på anden måde underlægge sig traditioner, der ikke har Guds ord med sig. Men hun skal frimodigt synliggøre sig selv med det særlige bidrag og de særlige nådegaver, som hun og andre kvinder kan berige fællesskabet med. På et område skal hun dog holde sig tilbage, nemlig når det handler om at forkynde og lære Guds ord for menigheden og når det gælder de særlige lederopgaver, hvor hun ifølge Paulus ord kommer til *at byde over mænd*. Det er menighedens fælles opgave at sikre, både at hun får råderum til frimodigt at tjene fællesskabet med sine nådegaver og særlige udrustning, og at hun ikke bevæger sig ud i funktioner, hvor hun bryder med klare bibelske formaninger.

Hurra for den lille forskel

Jo mere vi magter at komme ud over tidsåndens kvælertag mod de bibelske formaninger, og jo mere vi fordyber os i, hvad Bibelen faktisk siger, og enfoldigt søger at omsætte det til praksis, - jo mere livsglæde og trivsel vil præge vores parforhold og menighedsliv. Når begge køn kommer i kontakt med sin særlige styrke og særlige funktion i teamet, så kan man ikke blot tilbagelægge 110 km i modvind, men opleve samlivets særlige dynamik og velsignelsen ved at følge Guds ord i både hjem og menighed.

NB: Læs 1 Mos 1-2, Gal 3,26-28, 1 Kor 11,3, 14,34-40, Ef 5, 21-33, 1 Tim 2,11-15

I
Kære Gud

hvordan skal jeg forstå
når du siger
jeg skal underordne mig?
Uden min egen Adam
hvem er så mit hoved?

Min tid er jo en anden
end den første Evas
Nu er det tid til uddannelse
udfoldelse af talenter
i tjeneste for dig

II
Skulle det være svært
at underordne sig sin Adam?
Han er jo alt hvad jeg har
drømt om
Han ligner dig

Selvom min tid foragter
hersker og medhjælp
begærer jeg intet
udover min egen Adam

III
Hvorfor er det så svært
at underordne sig sin Adam?
Han forsøger jo at ligne dig

Min tid har mange flere krav
end den første Evas
Jeg kan ikke bære så mange hatte

IV
Plagsomt og pinefuldt
Kender du til veers smerte?

Min tid er ikke længere min egen
og Adam føler sig forsømt

V
Jeg sukker under Evas forbandelse
men jeg takker dig
for Adam og afkommet
Min tid mener alt er lettere uden dig
men jeg glæder mig
til at se dig som du er

kære Gud

Tekstkritik og Det nye Testamente

AF TORBEN KJÆR

.....

Forfatterne til NT skrev under Helligåndens inspiration. Deres skrifter var Guds ord. Derfor blev de læst i menighederne. Derfor blev de sendt rundt til forskellige menigheder. Derfor blev de kopieret. Der kom stadig nye menigheder til, og der blev brug for kopier, der kunne læses i de nye menigheder.

De oprindelige skrifter blev efterhånden slidt i laser og kunne til sidst ikke bruges længere. De blev kasseret. I stedet brugte man kopier af evangelierne og brevene. På den måde overlevede de oprindelige skrifter.

En kopi af en kopi af en kopi ...

Når et skrift skulle kopieres dengang, gik det ikke så nemt som i dag. Det var ikke bare lige at finde filen frem og printe den ud, eller sende den til trykkeren eller scanne den ind. Det krævede en person af kød og blod, noget at skrive med og noget at skrive på. Og så måtte afskriveren langsomt skrive ord efter ord af eller sætning efter sætning af. Fejl var uundgåelige. Afskriveren kunne glemme et ord eller en sætning eller mere. Afskriveren kunne skrive et bogstav, et ord eller en sætning to gange. Nogle gange syntes afskriveren, at sproget var for dårligt og rettede i det. Nogle gange syntes afskriveren, at der stod noget forkert, og så rettede han lidt i teksten. Med tiden fik man kopier af kopier, og kopierne indeholdt fejl. Men selvom fejl var uundgåelige, så er der utrolig stor overensstemmelse mellem håndskrifterne, fordi >

Husk på; Der er ingen af vore lære-punkter, der befinder sig på tvivlsom tekstkritisk grund.

.....

skriverne var omhyggelige og havde respekt for teksten. I dag har man ingen af de oprindelige håndskrifter, men tusinder af afskrifter, som ikke altid stemmer helt overens. Hvad gør man så? Det er her tekstkritikken kommer ind. Tekstkritik arbejder med håndskrifterne til NT og forsøger at nå frem til den oprindelige tekst. Det er målet.

Hvordan arbejder tekstkritik?

Det følgende er stærkt forenklet. I tekstkritikken arbejder man på to fronter.

- 1) Man arbejder med de enkelte håndskrifter og prøver at fastslå deres alder så nøjagtig som mulig. Jo ældre et skrift er jo bedre. Desuden placerer man de enkelte håndskrifter i familier. Det er sådan, at der findes karakteristiske ligheder mellem de enkelte håndskrifter, og dem der ligner hinanden, sætter man sammen i familier. Og endelig arbejder man med at bestemme, hvor god en tekst, der findes i det enkelte håndskrift. Ud fra dette er man i dag nogenlunde enig om, at der findes nogle meget værdifulde håndskrifter på papyrus og nogle meget værdifulde håndskrifter, der er skrevet med store bogstaver, og som derfor kaldes majuskler. Det gælder specielt et par håndskrifter, der hedder "Sinaiticus" og "Vaticanus". Når man sidder med et vers i NT, hvor man kan finde to eller tre forskellige måder at læse en sætning på, så vægter man først håndskrifterne. Hvor gode er de håndskrifter, der har den første læsemåde, hvor gode er de håndskrifter, der har den anden læsemåde, og hvor gode er de håndskrifter, der har den tredje læsemåde. Hvis de rigtig gode papyrus-håndskrifter og de rigtig gode majuskler støtter den første læsemåde, så vil man som tommelfinderregel vælge denne.

Dette er den ene front. Her ser man på håndskrifterne.

- 2) På den anden front ser man på de forskellige læsemåder, og prøver at vurdere dem indholdsmæssigt i forhold til hinanden. Her opererer man med nogle kriterier: a) den korteste er ofte den ægte, b) den vanskeligste er ofte den ægte, c) den der bedst kan forklare de andre er den ægte etc. Ud fra disse og andre kriterier når man frem til en slutning. Dette er den anden front. Dog er der ingen tvivl om, at den første front er den afgørende.

Småtingsafdelingen

I 99% af alle eksempler på variationer drejer de sig om uvæsentlige detaljer. Et eksempel kan vise dette. I Mark 1,16 står der: "Da Jesus gik langs Galilæas Sø, så han Simon og Andreas, Simons bror, i færd med at kaste net i søen, for de var fiskere." Vi skal se på ordet, der er gengivet med "Simons". Nogle håndskrifter har "Simons" med den bestemte artikel. Vi kan ikke gengive det på dansk, men det betyder det samme, som hvis der ikke var den bestemte artikel. Nogle håndskrifter har "hans", og det peger tilbage på Simon. Nogle håndskrifter har "Simons" men uden den bestemte artikel. Der er en sproglig variation, men meningsmæssigt er der ingen forskel. Det gælder langt de fleste eksempler på forskelle i håndskrifterne, at de blot er sproglige og stilistiske variationer, der ikke har nogen meningsmæssig betydning.

De store eksempler

Der findes nogle eksempler på markante forskelle. Jeg vil nævne tre.

Det første er den lange afslutning i Mark 16. Det er vers 9-20.

Den mangler i de ældste og bedste håndskrifter. Stilen er også

Torben Kjær f. 1949

Cand.teol. 1980, Lektor i NT ved Dansk Bibel Institut.
 Forfatter til en række bøger; senest *Jesus – en indføring
 i de tre første evangelier*.
 Prædikant i LM.

anderledes i disse vers end i resten af evangeliet. Afslutningen virker som et resume af de andre evangeliers beretninger om mødet med den opstandne. Af disse grunde mener jeg ikke, at vers 9-20 er en oprindelig del af Markus-evangeliet. Det er en senere tilføjelse. Det er ikke Guds ord. Dette er tekstkritik. Det er ikke bibelkritik, da jeg ikke kritiserer Guds ord.

Det andet eksempel er Joh 7,53-8,11. Det er beretningen om kvinden grebet i ægteskabsbrud. Denne beretning mangler igen i de ældste og bedste håndskrifter, og den hører ikke til Johannes-evangeliets oprindelige del. Det er en gribende beretning. Den har et præg af ægthed, fordi billedet af Jesus svarer helt til det billede vi har af ham fra evangelierne. Men dette stykke hører næppe til i det oprindelige evangelium.

Det tredje eksempel er fra Joh 5. Her mangler vers 3b-5 i de ældste og bedste håndskrifter (dvs. fra "som ventede på" og til "... han end led af"). I vers 3b-5 får vi en forklaring på, hvorfor de syge lå her. Forklaringen er, at en engel bragte vandet i oprør, og den første, der kom ned i det, blev helbredt. Men det er en senere tilføjelse. Vi kan se af beretningen at folk troede dette, men uden vers 3b-5 er det blot folks tro.

Hvor er så Guds ord?

Vi taler med rette om, at NT er Guds ord. Men hvad betyder de mange kopier og de mange variationer af ord og sætninger i NT for, at vi kan betragte NT som Guds ord? Hvis vi skal være helt præcise, så er det de oprindelige skrifter (evangelier og breve), der er Guds inspirerede ord. Og det er kun for så vidt, at de senere afskrifter stemmer overens med de oprindelige, at de er Guds ord. Det samme gælder oversættelserne. Den autoriserede danske oversættelse er kun Guds ord for så vidt den stemmer overens

med de oprindelige tekster. I praksis kan vi dog uden videre bruge den autoriserede som Guds ord. Da 99% eller mere af alle variationer er afskrivefejl eller rettelser, som vi let kan afsløre, eller betydningløse sproglige variationer, kan vi være sikre på, at vi har den oprindelige tekst hos os. Der er kun få steder, hvor vi kan være i tvivl. Men selv dér hvor vi kan være i tvivl og vælger alle de mest tvivlsomme gengivelser, så får vi stadig det samme billede af Jesus som Guds Søn og stadig den samme forkyndelse af frelse som frelse ved tro og af nåde. Der er ingen af vore lærepunkter, der befinder sig på tvivlsom tekstkritisk grund.

Tekstkritik og bibelkritik

Det er nødvendigt at skelne mellem tekstkritik og bibelkritik. Tekstkritik er nødvendig, da vi ikke har de oprindelige skrifter. Tekstkritikken hjælper os til at fastslå, hvad der oprindeligt har stået i NT's skrifter. Den hjælper os til at fastholde, hvad der er Guds ord og bevare det intakt. Tekstkritikken arbejder med håndskrifter. Den ser kritisk på håndskrifter og afskrives fejl. Hvis nogle vers eller sætninger mangler i de ældste og bedste håndskrifter, kan man overveje, om de er senere tilføjelser. Det er legitimt. Bibelkritik er noget helt andet. Bibelkritikken sætter ind, når tekstkritikken er færdig med sit arbejde. Bibelkritikken arbejder med den færdige tekst. Den ser kritisk på teksten og kan mene, at en tekst er sat sammen af flere stumper. Nogle af stumperne er senere tilføjelser. Dette er ikke legitimt, for ifølge håndskrifterne er teksten intakt. I bibelkritikken hæver man sig op over teksten og forholder sig kritisk til denne. Man taler om senere tilføjelser eller om, at det fortalte er uhistorisk. Men dette er ikke legitimt, da man kritiserer selve teksten, der er Guds ord.

Horisont; Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Du er dig og du duer...?

Hvis du har prøvet at læse jobannoncer, opdager du hurtigt, at det ofte ikke er ansøgernes evner og eksamenspapirer, der fylder. Det er snarere det, vi kalder 'de personlige kompetencer'. Arbejdsgiveren vil ikke bare købe arbejdskraft - en, der ved noget om bogføring, kan passe børn eller gøre rent. Nej, arbejdsgiveren vil have mennesker. Og ikke bare mennesker, men *personligheder*. Derfor præsenterer jobdatabaserne også hver sine personlighedstests, så du kan putte dig selv i den rigtige bås. Måden de præsenteres på varierer, men nedenstående uddrag af beskrivelsen af jobindex's 'typeindikator test' er typisk:

Typeafklaring

Denne Type Indikator kan give dig en værdifuld indsigt omkring dig selv og andre. Det har overordentlig stor betydning, når du fx skal søge det job, der bedst passer til dig, og når du skal til jobsamtale. Du får endvidere mulighed for at gøre dine arbejdsrelationer mere produktive og fornøjelige, da du får et værktøj til hurtigt at kunne genkende de forskellige personlighedstyper blandt dem, du omgås.

Det er ikke nogen test, det er mere en slags

type-dekoder, så der er ingen rigtige eller forkerte svar. Det er dig, der afgør, hvad der passer bedst på dig. Din besvarelse kan være med til at give dig indsigt i din måde at indsamle informationer på, træffe beslutninger på samt indsigt i, hvordan du bruger dette i samspil med andre personer. Derved kan du også blive mere klar over dine egne styrker og ressourcer.

Se, det lyder jo vældig smukt. Denne præsentation lægger jo op til, at alle er lige værdifulde, og at der er plads til alle personlighedstyper. Men prøv så at læse jobannoncerne. Hvilke ord er det, vi møder igen og igen? Det er typisk udtryk som: "du kan give kunden oplevelsen af en god service", "kan påtage dig et stort selvstændigt ansvar", "en glad og udadvendt børnepas-ser", "du er fleksibel og har humor", "går i gang med opgaverne helt af dig selv", "engageret", "kan bevare det glade smil, selv om der er travlhed" osv.

Hvor finder du jobannoncen, hvor virksomheden f.eks. søger den indadvendte type? Nej, vel? Mange af de personlige kvalifikationer, der listes i jobannoncerne, er såmænd fornuftige nok for at få en virksomhed eller afdeling til at køre. Alligevel kan man sidde med den fornemmelse, at der, på trods af de smukke ord i jobindex's

typeindikator test, alligevel er forskel på jobchancerne alt efter, hvilken personlighedstype, du er.

Overskriften på artiklen er hentet fra en ofte sunget børnesang. I en anden ofte sunget børnesang, lyder det: "Jeg kan ikke, hvad du kan, du kan ikke, hvad jeg kan ...". Det er noget andet. Er der noget, jeg ikke kan, skal jeg enten lade være med at søge jobbet - eller jeg kan tage en uddannelse eller et kursus, så jeg får lært at være projektleder eller køre gaffeltruck. Men når jeg bedømmes på min personlighed, så er det *mig*, der duer eller ikke duer.

Selvom der er tale om meget forskellige jobs, så er kravene, som er nævnt i stillingsannoncerne forbløffende ens. Derfor vil det stærke fokus på de personlige egenskaber betyde, at vi som samfund og arbejdsmarked hylder visse personlighedstyper, mens der er andre personlighedstyper, som er mindre eftertragtede. Nogle dur mere end andre.

Tænk, hvis vi som kristne kunne danne en modkultur, hvor kristne HR-chefer, afdelingsledere, direktører eller virksomhedsejere ikke bare kunne bruge de udadvendte, selvstændige, der samtidig er teamplygere og hvad hurra-ordene ellers hedder, så gælder det ikke bare i ord, men

også i praksis, at vi ser på alle mennesker som værdifulde, så vi med rette kan synges "du er dig, og du duer."

ADK

Dansk Oase – en økumenisk bevægelse

For et år siden opstod der debat om den økumeniske praksis i Dansk Oase. Anledningen var, at den katolske munk Raniero Cantalamessa var hovedtaler på Sommeroase. Debatten har nu fået ledelsen i Oase til at udsende et dokument (kan findes på www.danskoase.dk), der begrundet bevægelsens økumeniske syn.

I dokumentet fastslås det indledningsvis, at Dansk Oase er en evangelisk luthersk bevægelse, som arbejder på grundlag af folkekirkens bekendelsesskrifter. Herefter følger et principielt afsnit om den kristne enhed, hvori det pointeres, at den sande enhed mellem kristne ikke beror på læremæssig enighed, men på en fælles 'delagtighed i den treenige Gud'. På dette grundlag finder man det forsvarligt at have ydre kristeligt og forkyndelsesmæssigt fællesskab med alle dem, der tilslutter sig de tre oldkirkelige bekendelser om

Gud, hvilket inkluderer katolikkerne. Oase-ledelsen er bevidst om, at folkekirken har to bekendelsesskrifter fra reformationstiden, Luthers lille katekismus og Den Augsburgske bekendelse, som sammenfatter evangeliets indhold og tager klart afstand fra den katolske kirkes frelseslære. Men disse senere bekendelser bør ifølge Oase-ledelsen ikke tillægges samme vægt som de oldkirkelige. De giver udtryk for 'konfessionelt afgrænsede tolkninger', som ikke må gøres gældende over for andre kristne som absolutte sandheder: "Ophøjelse af konfessionelt afgrænsede tolkninger til absolutte sandheder udtrykker et erkendelsesmæssigt hovmod."

Det er værd at bemærke, at de to reformatriske bekendelsesskrifter er en sammenfatning af de evangeliske grund-sandheder til frelse: at alle mennesker fra fødslen er syndige og skyldige over for Gud; at det syndige menneskes vilje er bundet til at mistro Gud og stå ham imod; at Gud frelser os i grundløs kærlighed, af ren nåde, for Jesu skyld, uden nogen medvirken eller fortjeneste fra vor side; at Gud fører os til Jesus ved at tale sit ord til os i lov og evangelium, til anger og tro; at vi gøres retfærdige for Gud og består for

ham på dommens dag ved tro på Jesus alene.

Det var disse grundsandheder, der førte Luther til evangelisk tro. Han fandt dem ikke i sit eget hjerte, men i Bibelen. Luther mente ikke, det var hovmod at gøre disse sandheder gældende over for andre mennesker. Det var tværtimod udtryk for sand omsorg for deres frelse og sand troskab mod Guds ord. At tilsidesætte ordet – det var hovmod!

Den katolske kirke på Luthers tid fornægtede evangeliet om retfærdiggørelse ved tro alene, og på det punkt har den katolske kirke ikke ændret holdning. Det er grunden til, at bibeltro lutherske kristne frem til vor egen tid har fastholdt, at vi ikke kan have forkyndelsesmæssigt fællesskab med katolikker. Vi tror, at der kan være levende kristne i den katolske kirke, og at disse ved troen på Jesus er med i den ene og sande kristne kirke på jord. Men i troskab mod Skriften vil vi holde os fra alle forkyndere, som åbenlyst fornægter det sande evangelium og i stedet udbreder en falsk frelseslære, som leder mennesker vild fra Kristus (Rom 16,17; Gal 1,8-9).

At Dansk Oase nu åbner for katolske forkyndere og gør det med henvisning til, at de evangeliske grundsandheder ikke

bør ophøjes til sandhed for alle, er dybt foruroligende. Det fremtræder som et ekko af en postmoderne kultur, som har mistet troen på en almen og absolut sandhed; og det afspejler en holdning, som er uden sammenhæng med den glæde over og lidenskab for den åbenbarede sandhed til frelse, som man møder hos de bibelske profeter og apostle – og i de lutherske bekendelsesskrifter.

MV

Lærediskussioner og postmodernitet

Under spørgsmålet: "Giver lærediskussioner overhovedet mening i postmoderniteten?" skriver Leif Andersen i DBI-posten 06/2007 blandt andet følgende:

Selv om vi virkelig må og skal kæmpe for sund lære og kæmpe imod falsk lære, er der simpelt hen noget, der i mange år ikke er lykkedes os - nemlig at formidle hvorfor i alverden folk dog skulle være optaget af det! ...

Alt for ofte har kampen for læren (fx for det lutherske) været ført, som om den var sit eget formål. Og det vil sige, at vi ikke i tide sikrede os, at mennesker

kunne følge os i hvert enkelt led og forstod konsekvenserne. Fx har det lutherske aldrig haft sig selv som hensigt. Det har haft ét formål, én lidenskab: nådens frihed. Dets væsen er sjælesørgerisk. Og det vil sige, at hvis vi debatterer åndsdblære eller forkyndelsesfællesskab eller nærværelse eller bibelsyn, uden at folk i hvert led kan se den konsekvens, spørgsmålet vil få for deres egen frihed i Kristus, så har vi dermed i virkeligheden enten sagt, at folk bare skal lystre blindt, eller også at de bare skal lære argumentet udenad ...

Leif Andersen fortsætter med at gøre opmærksom på fristelsen:

... til bare at give op og erklære hele den dogmatiske diskussion for død. Men det er den ikke! Den skal stadig føres med stor lidenskab, for det er åndeligt liv og åndelig frihed, der står på spil. Men den skal føres med lyttende ydmyghed og i varsom kærlighed.

Og denne ydmyghed kan vel at mærke ikke kun være en påtaget attitude. Den må være en teologisk grundholdning. En erkendelse af, at autoriteten hverken ligger hos os eller vores tolkningsfællesskab, men alene hos gudsordet.

Uden denne lyttende ydmyghed (både over for vore menigheder og over for vore

dogmatiske modparter) vil mennesker aldrig kunne acceptere, at vi stadig fører vore læresamtaler så lidenskabeligt.

De hører det som hovmod.

Til det stykke kan jeg anbefale dig et par hurtige gennemlæsninger af Galaterbrevet! Paulus slipper ikke et øjeblik sin ydmyge kærlighed til menigheden, selv om de er nogle dogmatiske klamphuggere. Men denne kærlighed får ham ikke til at stikke piben ind og blive fredsommelig og fåret. Hans desperate lidenskab er den åndelige faders fortvivlelse, fordi hans åndelige børn er blevet forført og trælbundet. Derfor: I alle emnerne, i alle sidespring, slipper han aldrig sit fokus. Det handler om nådens frihed.

I artiklen får Leif Andersen tydeliggjort en afgørende spænding for os som kristne i vores tid. Hans pejlemærker er både sandhedskærlige og samtidsopmærksomme.

FBP

3. Mosebog, kapitel 13 og 14

Syndens dybde og nådens magt

AF ALEX DAHL KARLSEN

.....

Lovene om spedalskhed kan virke barske: Den spedalske udelukkes fra lejren, og må opholde sig uden for lejren. Den spedalske blev dermed udelukket fra Israels menighed, så hvis man blev helbredt, skulle man optages på ny i Israels menighed. Som spedalsk var man udelukket fra fællesskabet med Herren.

Den umiddelbare grund er selvfølgelig, at spedalskhed er smittefarlig. Af den grund var det derfor logisk at isolere disse spedalske, så sygdommen ikke bredte sig.

Men 3 Mos 13 har mere at fortælle os end blot, hvordan man håndterede smitsom sygdom, før man fandt ud af, hvordan man skulle behandle spedalskhed (og de andre smitsomme sygdomme, som er nævnt i 3 Mos 13). Kap. 14 handler også om mere end nogle fremmedartede ceremonier for genoptagelse i menigheden af den, der igen er blevet ren for sin sygdom. Beskrivelsen

af spedalskheden er et sigende billede på syndens natur, mens ceremonierne for genoptagelse i menigheden af den helbredte fortæller noget om nådens virkelighed. Nåden forkyndes med forskellige ceremonier. En af dem mødte vi også ved indsættelsen af ypperstepræsten i hans embede.

Dybere end huden

3 Mos 13,1-3: Først er det vigtigt at holde fast i, at når den syge skulle føres til præsten, var det ikke udtryk for, at spedalskhed skulle betragtes som straf for synd. Præstens opgave er i første omgang egentlig blot beskrevet som den, der diagnosticerer evt. sygdom, og styrer procedurerne (se resten af kapitlet).

Når det er sagt, kan beskrivelsen af spedalskheden lære os noget om syndens væsen: "Det angrebne sted viser sig at ligge *dybere* ➤

Et godt billede; Spedalskheden ligger dybere end huden omkring. Ligesom synden.

end huden udenom.” (v. 3)

Hvor er jeg glad for ordet om, at spedalskheden ligger dybere end huden omkring. Det er et godt billede på syndens problem. Synden kan ikke arbejdes væk eller fjernes. Ligesom spedalskheden ligger dybere end huden omkring, er synden en del af dig. Ja synden kommer indefra, fra hjertet, jf. Mark 7,20-23. Jeg må erkende med smerte, at jeg elsker synden – og hader min lyst til synden. Som Paulus siger det: ”Men jeg er solgt som træel under synden.”

Hvor mange har ikke prøvet at tage sig sammen og forsøge at gøre det bedre næste gang? Man er nok klar over, at det er forkert at synde, og så drejer det hele sig om at holde op med den eller den svaghed.

Selv om Satan puster til ilden, og er syndens og ”løgnens fader”, så har mennesket grundlæggende selv et ansvar for synden. For jeg elsker den jo! ”Herren så, at menneskenes ondskab var stor på jorden, og at alt, hvad de ville og planlagde dagen lang kun var ondt” (1 Mos 6,5). Synden forholder jeg mig aktivt til, også som kristen. For nok hader jeg synden, den smerter mig, for jeg ønsker virkelig at gøre Guds vilje som er kærlighed, men i nuet tiltrækkes jeg af synden og finder den naturlig. Det er naturligt for mig i nuet at kæmpe for en lille fordel, at møve mig selv frem, så jeg bliver set ...

Derfor, når du erkender din kærlighed til synden, må du forstå, at din kærlighed til synden ikke er en fremmed ting. Kærligheden til synden er en del af din natur. Evangeliet er, at Bibelen erkender, at synden ligger dybere end overfladen. Den udgår fra hjertet. Bibelen forventer ikke, at du ordner sagen selv, for du er åndeligt syg, hele dig. Det hjælper ikke at tage sig sammen. Du kan heller ikke erklære dig selv for ren. Vejen frem er ikke at gøre ”som de andre”,

der tværtimod har et ualvorligt forhold til synden. Det gør man uden at tage det så tungt. Bare man ikke bliver opdaget ...

En anden vej

Bibelen viser en anden vej. Nu fortsætter vi med kap. 14: Selv om vi ikke må strække billederne og udlægningerne af ceremonierne for langt, vil jeg alligevel mene, at vi ud fra andre steder i Guds ord kan pege på en åndelig virkelighed parallelt med disse regler om håndtering af spedalskhed og genoptagelse af den rene.

V. 1-3: Præsten skal ”gå udenfor lejren” til den spedalske eller helbredte for spedalskhed. Her uden for lejren, altså ude i ødemarken skal han undersøge ham og erklære ham for ren, hvis han altså er blevet helbredt. Den spedalske var ved sygdommens bekræftelse blevet isoleret uden for lejren (3 Mos 13,46). At være ’uden for lejren’ tolker Hebr 13,11-14 som at være under forhånelse, dvs. uden for gudsfolket. Altså er dem ’inde i lejren’ en del af Guds folk, mens dem ’uden for lejren’ er forstødt. De kan ikke komme for Guds ansigt, de er udelukket fra at besøge templet.

Derfor måtte præsten gå ’uden for lejren’, ud til den spedalske. Den spedalske måtte ikke selv gå ind i lejren, ind til præsten, selv om han mente sig renset. Præsten er jo ifølge Hebræerbrevet et forbillede på Jesus.

Det er et sigende billede på din frelse: Du kom ikke til Jesus – selv om det opleves således. Din omvendelse er, at Jesus kom til dig. Han kom ikke, da du var ren, som de gamle præster gjorde, når de blev kaldt ud til en helbredt spedalsk. Nej, han kom til dig midt i din åndelige spedalskhed: Mens du endnu var en synder, midt i din kærlighed til synden, midt i en masse rod i dit liv eller midt

i din håbløshed eller hvordan du nu oplevede det. Jesus kom til dig, inden du havde gjort én ting godt, inden du på sand vis havde søgt Gud det rigtige sted.

Gud mødte dig i sit ord, hvad enten det lød ved døbefonten, da du var baby eller senere som ung eller voksen. Han kom ikke med krav om inderlighed, gode gerninger eller en fast tro eller krav om noget, du først skulle have orden på.

Han kom til dig ”uden for lejren”, dvs. lige, hvor du er. Hvad enten du er uden for det gode selskab eller uden for i din gudløshed og optagethed af alt muligt andet.

Ceremonierne prædiker

Når præsten skulle erklære den spedalske for ren, brugte han flere ceremonier til at prædike genoptagelsen i menigheden. Som vi har set i de to første artikler (Budskabet 3/2007 og 4/2007), og skal se igen i den sidste, var det ikke nok for Herren at prædike evangeliet én gang, men han brugte flere billeder. Han vil, at israelitterne og du skal få rigtig fat i evangeliet og gribe det.

Ingredienserne, der skulle bruges, nævnes i v. 4. Cedertræet står som et billede på styrke og bestandighed. Karminrødt garn gik igen i åbenbaringsteltets indretning – vi mødte også farven i sidste artikel. Det røde er blodets farve, offerdyrets farve til syndernes forladelse. Isop blev betragtet som en livgivende og lægende urt. Isopkvisten blev bl.a. brugt til at smøre påskelammets blod på dørstolperne og overliggeren i Ægypten, og Jesus fik på korset eddike rakt på en isopstængel. Så også isop blev forbundet med noget livgivende i relation til et stedfortrædende offer eller renselse.

Howdan ingredienserne skulle bruges fremgår af v. 5-7. Der er to fugle – en parallel til de to bukke i 3 Mos 16. Den første slagtes

over kildevandet. Egentlig betegner det ’levende vand’.

Vand eller levende vand kender vi fra NT, hvor Jesus i Joh 4 skænker levende vand til den samaritanske kvinde: Levende vand, der vælder til evigt liv. Og vi kan tænke på dåben, der beskrives som en vanddåb til syndernes forladelse og det evige liv. Dåben skænker også Helligånden ifølge ApG 2. Blodet (fra den levende fugl) peger således på syndernes forladelse og Åndens nye liv, som er et centralt tema i NT og i Jesu gerning. I 1 Joh 5,6-8 kommer Johannes direkte ind på sammenhængen mellem Ånden, vandet og blodet. I 1 Joh 5,11 fortæller han, hvad Ånden, vandet og blodets fælles vidnesbyrd er: Indholdet er det evige liv.

Skålen med kildevandet, altså det levende vand og den første fugls blod tilsættes nu isop og cedertræ. Denne blanding, der altså skal symbolisere syndernes forladelse og det evige liv stænkes nu syv gange på den helbredte.

Her prædikes, at den spedalske, der nu er rensset, tilsiges syndernes forladelse og det evige liv – blodet og kildevandet (altså levende vand) stænkes syv gange på den rensede. Syv gange er fuldkommenhedens tal. Syndernes forladelse og det evige liv skal altså forkyndes som fuldkomment og uden mangler.

Den levende fugl, dyppet i blodet og vandet, sættes fri på samme måde som sydebukken slippes løs i ørkenen. Som israelitterne aldrig ville komme til at se sydebukken igen, ville de aldrig komme til at se fuglen igen.

Denne fugl bar alle synderne væk, som jo symbolsk var indesluttet i blandingen af blod og vand. En moderne praktiserende læge helbreder kun, men er ikke optaget af patientens indre liv. Jesus derimod helbredte ikke kun, men tilsagde også den helbredte syndernes forladelse. Således også her. Den, der var blevet helbredt for spedalskhed skulle ikke bare have den glæde. Han ➤

Alex Dahl Karlsen f. 1967

Cand.scient.pol. 1993, projektleder.

Tidl. missionær i Tanzania. Prædikant i LM.

skulle også skænkes sine synders nådige tilgivelse, hvor hans synder er fjernet, båret væk, og som han billedligt aldrig siden skulle konfronteres med.

Denne ceremoni må du tage til hjerte, du som tror på Jesus. Din synd er borte for altid, Jesus konfronterer dig aldrig med tilgivet synd mere. Det må du ikke blande sammen med, hvad din hukommelse minder dig om, eller dine omgivelser husker dig på.

En ny begyndelse

V. 8-9: Renset og tilgivet sine synder blev den helbredte optaget i Guds folk igen. Ceremonien med at vaske sit tøj, bade sig i vand, ruge alt sit hår af, får ham til at ligne en nyfødt. Ceremonien viser den nye begyndelse. Nok kan der være gamle ar, gamle oplevelser, gamle synder, men den, der på ny optages i Guds folk, tilregnes ikke noget af alt det gamle, jf. 2 Kor 7,8-10.

Derfor må du altså ikke lade dig narre af din hukommelse. Den kan sammen med din samvittighed – eller andre menneskers anklager – spille dig et puds.

Din synd er sonet, du er hellig for Gud, optaget i hans folk.

Det betyder omvendt ikke, at du roligt kan lade alt det gamle ligge.

Der kan være ting, du skal have talt ud med andre mennesker om, måske er der noget, du skal have betalt tilbage. Men selv om du kan opleve, at gamle uvenner ikke kan forsones, ødelagte forhold ikke repareres, rokker det ikke ved, at din synd er sonet. Du er blevet himmelborger.

Den samme nåde

I vers 10-31 møder vi en ceremoni, der er magen til den, som vi mødte ved indsættelsen af ypperstepræsten. Pointen er, at ypperstepræsten og den tidligere spedalske havde brug for den samme nåde. Den store og til Gud indviede præst, respekteret af mennesker havde brug for den samme nåde som den udstødte 'no name', som ingenting var i menneskers øjne, ja ikke engang havde adgang til Guds forsamling.

Det skal fortælle dig, at alle frelses ved den samme nåde. Den helligste har brug for Jesu blod til renselse af sine synder. Men Jesu blod er også nok til at frelse dig og give dig evigt liv.

Sammenfatning

3. Mosebog kapitel 13 og 14 skelner mellem sygdom og synd, men skiller dem ikke ad. Præstens opgave var i første omgang egentlig blot at diagnosticere. Var han blevet rask igen skulle præsten udføre en række ceremonier, der førte til personens genoptagelse i lejren – Guds menighed. Ceremonierne hovedformål var på forskellig vis at forkynde syndernes forladelse og genindtrædelsen blandt Guds folk.

Vi skal tage med os, at spedalskheden er et godt billede på synden – den ligger dybere end huden, og at fjernelsen af synden kræver blod – Jesu blod. Dernæst at syndens renselse skænker det levende vand – "der vælder med vand til evigt liv" (Joh 4,14).

Om sproget; Der er ikke mange klichéer. Og arvesyndens realitet beskrives med nogle gode, nye formuleringer.

AF OLE SOLGAARD

Guide til kristendom

Søren Nielsen

LogosMedia 2007

44 sider, kr. 30,-

Guide til kristendom – ledervejledning

24 sider, kr. 20,-

Det er prisværdigt, at Logos-Media har taget initiativ til udgivelse af et materiale, der er beregnet til grundlæggende kurser eller studiegrupper for søgende mennesker.

Guide til kristendom har således til formål – som der står i forordet – "...at introducere kristendom og hjælpe mennesker i

gang med at læse i Bibelen". I tilknytning til hæftet *Guide til kristendom* er der også udgivet en ledervejledning, der er tænkt som vejledning og inspiration for den, der ønsker at lede en samtale eller et kursus med udgangspunkt i guidens 8 oplæg. Guidens 8 afsnit har overskrifterne: Guds eksistens, tro, Bibelen, skabelsen, oprøret, kristendom, en ny virkelighed og livet.

Der fremføres i første kapitel nogle almen argumenter for Guds eksistens og afsluttes med nogle tanker til personlig refleksion: "Hvis Gud virkelig eksisterer, vil du så gerne lære ham at kende?" – et ret væsentligt spørgsmål!

I kapitlet om troen tages der bl.a. fat på forholdet mellem tro og viden. Her savner jeg måske en udfordring til den typiske nutidsdanser, der gerne tror på Gud, men som vel at mærke gør det på sin egen måde, og i øvrigt fint kan kombinere det med at tro på så meget andet.

Bibelens røde tråd bliver præsenteret på en fin måde, og indvendinger i forbindelse med Bibelens tilblivelsesproces imødegås sagligt og enkelt.

Arvesyndens realitet beskrives med nogle gode, nye formuleringer. Der er også en fin konkret beskrivelse af "at tage imod

Jesus".

Indholdsmæssigt er der mange gode betragtninger over de enkelte emner. Der kunne dog godt have været mere fokus på og spaltepads om Jesu stedfortrædende gerning.

Sprogligt er guiden velfungerende. Der er ikke mange klichéer. Tankegang og stil er nok mest velegnet for dem, der har en gymnasial uddannelse bag sig.

For mig at se er det både en styrke og en svaghed, at man ikke har lagt sig fast på, om guiden og ledervejledningen skal bruges til et decideret kursus eller til en åben samtalegruppe. Det betyder, at ledervejledningen – alt afhængig af temperament – enten er fleksibel eller upræcis. Spørgsmålene til oplæggene findes i ledervejledningen – og er efter min fornemmelse mest egnede til samtale i en studiegruppe. Med et lidt mere udførligt og præcist kursusoplæg kan forlaget endnu nå at lave et alternativ til Alpha-kurserne.

Jeg håber meget, at udgivelserne kan give mulighed for, at flere møder Bibelen og Bibelens Jesus. Og så er man jo fri til at udforme relevante rammer om kursus- eller samtaleforløb.

Om bogen; Den fører os ind i Guds ord på et område, hvor vor fornuft let kan lede os i en ubibelsk retning.

AF CHRISTIAN H. ANDERSEN

Drømmen om den frie vilje

Olav Valen-Sendstad

Credo Forlag 2007

171 sider, kr. 180,-

”Derfor lader vi det dumme udtryk fri vilje slette af vort ordforråd. Det ord hører hjemme i en hednings ordforråd, ikke i en kristens.”

Som det fremgår af ovennævnte citat af Olav Valen-Sendstad (s. 128), så afviser han bestemt, at mennesket har en fri vilje. Han siger: ”hvis Gud trak sine nyskabende og bevarende nådes kræfter tilbage fra en kristen, så var han intet” (s. 128). Spørgsmålet, om mennesket har en fri vilje, har

optaget kristenheden gennem tiderne og er på ny blevet aktuelt i Luthersk Mission under påvirkning af bl. a. Willow Creek. Arminianerne er den teologihistoriske retning Willow Creek tilhører, og de benægter eller underspiller syndefordærvet. De hævder dog, at alle har brug for en frelser, men når de møder denne frelser, har de stort set en fri vilje til at tro på ham. Det er derfor bare synde vanen, der kan gøre omvendelsen besværlig for dem. Spørgsmålet om vi har en fri vilje eller ej er derfor ikke kun et interessant teologisk spørgsmål, men et meget centralt bibelsk anliggende, som får betydning for vor forkyndelse, undervisning og sjælesorg. Olav Valen-Sendstads fremstilling er præget af skapsindighed, og indeholder også polemik, som ovennævnte citat understreger.

Bogen hører til i Credos klassiker-serie. Olav Valen-Sendstad skrev bogen i 1939, og Credo udgav den i 1982, og den udgives nu igen i en lettere revideret udgave. Bogen består af 5 kapitler. Kapitel 1 og 2 omhandler erfaringer under henholdsvis loven og evangeliet. Kapitel 3 taler om forskellen mellem lov og evangelium. Kapitel 4 omhandler viljens frihed og bundethed, og kapitel 5 har overskriften: Troens gave.

Det er altså store og vægtige temaer, forfatteren behandler, og han kommer ikke blot med en bibelsk begrundet afvisning af begrebet ”fri vilje”, men med en frigørende forkyndelse med god indsigt i troslivets hemmeligheder.

Der udgives mange interessante bøger i disse år, og det er ikke muligt at læse dem alle, men her er en bog, som jeg mener, Budskabets læsere må købe og fordybe sig i (hvis ikke I allerede har læst den første udgave). Især prædikanter og alle med ansvar for oplæring af børn og unge bør læse bogen, for at forkyndelsen og oplæringen må forblive sund, og evangeliet må formidles, så det bliver til et frigørende evangelium for den enkelte.

Jeg har dog et par små kritiske bemærkninger til bogen. Den fortabte søn blev ikke frelst, da han drog op fra svinene i det fremmede land. (s. 138) (Hans plan om at arbejde som daglejer viser en manglende erkendelse af omfanget af hans skyld), men han blev frelst i mødet med Fadrens overvældende kærlighed og nåde. På s. 168 undrer jeg mig over udtrykket: ”At moralgerninger ikke længere er frelsesvej” Det er uklart for mig, hvad Olav

AF HENRIK HAAHR-HANSEN

Valen-Sendstad mener her. Ifølge Rom 4 er Abraham fader til alle troende, og "Abraham troede Gud, og det blev regnet ham til retfærdighed" (Rom. 4,3b), og moraliseringer var ikke frelsesvej for ham eller hans efterkommere.

På trods af disse bemærkninger anbefales bogen meget, for den fører os ind i Guds ord på et område, hvor vor fornuft let kan lede os i en ubibelsk retning.

Jesus & Apokryferne

Historisk eller gnostisk kristendom

Peter Olsen

LogosMedia i samarbejde m. Credo 2007
150 sider, kr. 198,-

Det kan være tungt at læse. Særligt tungt kan det forekomme, når bogen ikke er en roman, men en faktuel, teologisk bog om apokryfe skrifter og gnosticisme.

Spændende kan det nu også være. Og sjovt!

Jeg kunne fx ikke lade være med at klukke lidt over Paulusakterne's beskrivelse af, hvordan Paulus bliver smidt for en løve

– men den gør ham ikke noget, for som Peter Olsen refererer: "Da Paulus kiggede nærmere på den, kunne han se, at det var en løve, som han selv tidligere havde døbt!"

Og mit hoved blev også fyldt af nogle temmelig spøjse billeder, da jeg blev præsenteret for en 'manikæistisk' lære: "at de guddommelige menneskesjæle skulle befries fra deres legemer ved sakramentale måltider, hvor ledende manikære skulle spise store frugter som meloner og agurker". Osv.

Men jo, nogle gange kan det også være tung læsning, og fjernsynet eller romanen kan trække mere. Min anbefaling er: Læs bogen alligevel!

Jeg tror ikke, jeg er den eneste, der har problemer med at få min hverdagstankegang til at være præget af det, jeg tror på. Og der kan være mange grunde til det. Men jeg tror heller ikke, jeg er den eneste, som bl.a. har de problemer pga. en tvivl på, om vores Bibel er Guds ord.

Vi er mange, som har hørt spredte bemærkninger hist og pist om Thomasevangeliet, Judasevangeliet og alle de andre evangelier og skrifter – og lader vi det blive ved disse spredte bemærkninger uden

Min anbefaling; Nogle gange trækker fjernsynet eller romanen mere, men læs bogen alligevel!

.....

at dykke lidt ned i det, kan det skabe en usikkerhed, der kan være ganske nedbrydende: Har vi nu det hele med i vores skriftsamling? Eller er der noget, som den tidlige kristne kirke – dengang for de der uoverskueligt mange hundrede år siden – har bortcensureret, fordi det ikke lige passede ind i dens teologi?

Peter Olsen bruger 'Da Vinci Mysteriet' som indgangs- og udgangsvinkel på sit emne. Men bogen er heldigvis meget mere end en gendrivelse af den populære romans konspirationsteorier. Den er ikke destruktiv i sin form, men informerer kort, konstruktivt og sagligt om indholdet i en lang række ukanoniske skrifter og forklarer grunden til, at de ikke kom med i kanon. Denne åbenhed har bidraget til, at min frygt for 'alle de andre skrifter, som ikke kom med' er blevet mindre. Samtidigt har indholdet i skrifterne, og ikke mindst de mange paralleller, som Peter Olsen med stort overblik trækker til i dag, gjort mig klogere på den fare for vranglære, som kirken stod i engang, og som kirken står i endnu i dag. Bogen er aktuell, for den filosofisk-religiøse strømning som kaldes gnosticisme er spillevende i moderne teologi. Peter Olsen advarer mod

den som en moderne Irenæus (jf. artiklen om Irenæus i Budskabet 2/2007).

Bogen er ikke lang, men kan godt tage lidt tid at komme igennem. Lidt tid (og irritation) kan man dog spare ved at undlade at bladre om bag i bogen, hver gang der er en note – de 248 noter er for det meste bare litteraturhenvisninger. Ellers er alt 'brugervenligt' stillet op med mange små afsnit og fremhævelse af nøgleord. Bogen er desuden nyttig som opslagsværk til kort og præcis indholdsgengivelse af de ukanoniske skrifter (Man kan downloade et index til bogen på www.logosmedia.dk).

TO GRUNDIGE

Med korset i fokus

Mål og motiver i liv og tjeneste
D.A. Carson

139 sider – kr. 178,-

Korset er kristendommens hjerte. Derfra banker livet ud i alle afkroge af vores tilværelse.

Carson giver et forfriskende indblik i udvalgte kapitler fra 1 Kor.

En hjælp til at fastholde korset i fokus midt i en forvirrende tid.

Jesus & Apokryferne

Historisk eller gnostisk kristendom
Peter Olsen

150 sider – kr. 198,-

.....

En bog, der vil skabe klarhed omkring de mange jødiske og kristne skrifter fra århundrederne omkring Jesu tid. Sober information om et spændende emne.

Telefon 4820 7690
logosmedia@d1m.dk
www.logosmedia.dk

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet